

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalous

Taloushallinto

2017

Sari Tuppurainen

NUORTEN TALOUDENHOITO

– tutkimus itsenäistyville nuorille tulevan
talousoppaan perustaksi

Sari Tuppurainen

NUORTEN TALOUDENHOITO

- tutkimus itsenäistyville nuorille tulevan talousoppaan perustaksi

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä tutkimus itsenäistyville turkulaisille nuorille tulevan talousoppaan perustaksi. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, minkälaisella tasolla nuorten oma taloudenhallinta on, millaisia asioita nuoret haluaisivat oppaassa käsiteltävän ja millaisista talouteen liittyvistä asioista he kaipaisivat lisätietoa. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää minkälaisia talouteen liittyviä asioita nuoret kohtaavat arjessaan tai ovat kohdanneet itsenäistymisprosessinsa aikana.

Teoriaosassa esittelin Turun Kaupunkilähetys ry:tä ja heidän toimintaansa sekä kävin läpi nuorten taloudenhoitoon liittyviä ongelmia, kuten nuorten kulutuskäyttäytymistä, velkaantumista ja talousongelmien vaikutusta asumiseen. Tutkimuksena teetin Turun Kaupunkilähetys ry:n toiminnassa mukana oleville tuettaville nuorille sähköisen, strukturoidun Webropol -kyselyn sekä haastattelin Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijöitä sähköpostitse nuorten talousasioihin liittyen sekä kysyin millaista tietoa työntekijöiden mielestä oppaassa tulisi käsitellä.

Kuten Kuparikin (2011, 75.) kirjoitti; ”nuoret eivät ole erityisen hyvin selvillä, mitä tukia yhteiskunnan kautta on saatavilla.” Tämä kävi ilmi myös omasta tutkimuksestani, sillä nuoret haluavat lisää tietoa säästämisestä, sijoittamisesta, nuorisotakuusta, yrittäjyydestä, toimeentulotuesta ja muista Kelan tarjoamista tuista sekä tulojen ja menojen tasapainottamisesta. Mielestäni tämä kertoo siitä, että itsenäistyville nuorille olevaa talousopasta todella tarvittaisiin Turun Kaupunkilähetys ry:ssä, jossa kerrotaisiin talouteen liittyvistä asioista, jolloin nuorten talousongelmia voitaisiin ehkäistä tehokkaammin, kun nuoret esimerkiksi tietäisivät millaisiin tukiin ovat yhteiskunnan puolesta oikeutettuja.

Tutkimusjoukon taloustilanne vaikutti tutkimustulosten perusteella aika hyvältä, mutta eroavaisuuksia nuorten vastauksissa oli. Tutkimukseni ei ole täysin luotettava, sillä sain kuulla Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijöiltä, että joillakin heidän toiminnassaan mukana olevilla nuorilla on paljon talousvaikeuksia, mutta juuri nämä nuoret eivät ilmeisesti ole käyneet vastaamassa sähköiseen kyselyyni.

Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista tehdä tutkimus laajemmalle tutkimusjoukolle sekä olisi mielenkiintoista tietää millaisia tutkimustuloksia saataisiin esimerkiksi eri opiskelualojen välillä.

ASIASANAT:

Aikuistuminen, itsenäistyminen, kulutuskäyttäytyminen, nuoret, taloudenhoito, velkaantuminen.

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Business/Financial Management

2017 | 50 pages + 7 attachments

Sari Tuppurainen

YOUNG PEOPLE'S MANAGEMENT OF FINANCES

- A Research-Based Financial Guide for Young Becoming Financially Independent

The purpose of this thesis was to make a research-based financial guide for young residents of Turku who are becoming independent. The aim of the research was to identify the level on which the young people's own financial management is, what sort of things they would like the guide to handle and what kind of issues related to finance they would like to know more about. In addition, the aim was to find out what kind of things related to the finances the young people face in their everyday life or have encountered during their process of becoming independent individuals.

In the theoretical part of the thesis, I have presented Turun Kaupunkilähetys ry and their activities as well as the problems the young people have in managing their finances, such as consumer behavior, becoming indebted and the effects of financial problems on the housing of young people. To gather information, I decided to make an electronic, structured Webropol survey for the young people involved in Turun Kaupunkilähetys ry, and interviewed Turun Kaupunkilähetys ry's employees by e-mail about the young people's economic affairs. I also asked what kind of information the employees thought that the guide should contain.

As Kupari (2011, 75) wrote; "Young people are not particularly aware of what kind of support is available in the society." This was also revealed by my own research, because the young people want more information on saving, investing, the Youth Guarantee, entrepreneurship, social assistance and other support provided by the Social Insurance Institution, as well as the balancing of revenues and expenditures. I think this reflects the fact that Turun Kaupunkilähetys ry is in need of this kind of guide stating matters related to finances directed to the young people who are becoming financially independent. This way the young people's financial problems could be prevented more effectively when they would for example know what kind of aid they are entitled to from the society.

The financial situation of the research group seemed to be good based on the research results, but there were differences in the responses given by the young people. My research is not fully reliable, because I got to hear from the employees of Turun Kaupunkilähetys ry that some young people involved in the organization's activities have a lot of economic difficulties, but these young people do not seem to have answered this survey.

As a further research, it would be interesting to make the same survey to a wider range of research subjects and to get to know for example what kind of differences there would be in the results between different fields of study.

KEYWORDS:

Becoming independent, consumer behavior, growing up, indebtedness, management of the finances, youth.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	7
2 TURUN KAUPUNKILÄHETYS RY	9
2.1 TUAS-toiminta	9
2.2 Oma Koutsi	10
3 NUORTEN TALOUDENHOIDON ONGELMIA	11
3.1 Kulutuskäyttäytyminen	11
3.2 Velkaantuminen	14
3.3 Talousongelmien vaikutus asumiseen	16
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	19
4.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävät	19
4.2 Tutkimusmenetelmä	20
4.3 Aineiston analyysi	26
5 TUTKIMUSTULOKSET OPPAAN PERUSTAKSI	27
5.1 Mikä on tutkimusjoukon taloustilanne tällä hetkellä?	27
5.2 Mihin tutkimusjoukko on kuluttanut rahaa ja minkä verran?	36
5.3 Minkälainen tietämys tutkimusjoukolla on talousasioista?	41
5.4 Millaisista taloudenhoitoon liittyvistä asioista tutkimusjoukko haluaa lisää tietoa?	44
5.5 Missä taloudenhoitoon liittyvissä asioissa tutkimusjoukko tarvitsee apua Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijöiden mielestä?	46
5.6 Mitä asioita Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijät haluaisivat oppaassa käsiteltävän?	47
6 LOPUKSI	48
LÄHTEET	50

LIITTEET

Liite 1. Saate kyselyyn Turun Kaupunkilähetys ry:n nuorille.

Liite 2. Sähköpostihaastattelun kysymykset ja saate Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijöille.

KUVIOT

Kuvio 1. Vastaajien syntymävuodet.	21
Kuvio 2. Vastaajien sukupuolet.	22
Kuvio 3. Vastaajien asumismuodot.	22
Kuvio 4. Minkä ikäisenä vastaaja muuttanut pois vanhempien luota.	23
Kuvio 5. Kotitalouden kuvaus.	23
Kuvio 6. Vastaajien opiskelutilanne.	24
Kuvio 7. Vastaajien opiskelupaikat.	24
Kuvio 8. Tutkinnot, joita vastaajat ovat suorittaneet.	25
Kuvio 9. Vastaajien työskentelytilanne.	25
Kuvio 10. Vastaajien tämän hetkinen pääasiallinen toiminta.	25
Kuvio 11. Vastaajan kotitalouden nettotulot / kk.	28
Kuvio 12. Työttömien vastaajien yhtäjaksoinen työttömyys kuukausina.	28
Kuvio 13. Vastaajien kotitalouden menojen kattaminen tuloilla kuukaudessa.	29
Kuvio 14. Vastaajien pääasiallinen tulonlähde.	30
Kuvio 15. Vastaajat jättäneet laskuja maksamatta viimeisten 12 kk aikana.	31
Kuvio 16. Onko vastaajalla maksuhäiriömerkintöjä.	31
Kuvio 17. Onko vastaaja ottanut joskus kulutusluottoa.	31
Kuvio 18. Onko vastaaja ottanut joskus pikavippejä.	32
Kuvio 19. Onko vastaaja viimeisten 12 kk aikana saanut toimeentulotukea.	32
Kuvio 20. Ovatko vanhemmat tukeneet vastaajaa taloudellisesti viimeisten 12 kk aikana.	32
Kuvio 21. Millä tavoin vanhemmat ovat tukeneet vastaajaa viimeisten 12 kk aikana.	33
Kuvio 22. Onko vastaajalla säästöjä.	34
Kuvio 23. Mitä varten vastaaja on säästänyt.	35
Kuvio 24. Onko vastaaja saanut perintöä.	35
Kuvio 25. Vastaajien harrastaminen.	36
Kuvio 26. Vastaajien rahankäyttö harrastukseen kuukaudessa.	36
Kuvio 27. Kuinka paljon vastaaja käyttänyt rahaa tupakkaan kuukaudessa.	38
Kuvio 28. Kuinka paljon vastaaja käyttänyt rahaa alkoholiin kuukaudessa.	38
Kuvio 29. Kuinka paljon vastaaja käyttänyt rahaa rahapeleihin kuukaudessa.	39
Kuvio 30. Vastaajien rahankäyttö ruokakaupasta ostettuun ruokaan kuukaudessa.	39
Kuvio 31. Vastaajien rahankäyttö ravintoloihin kuukaudessa.	40
Kuvio 32. Vastaajien rahankäyttö kahviloihin kuukaudessa.	40
Kuvio 33. Onko vastaaja ollut velkaneuvonnassa.	41
Kuvio 34. Tietääkö vastaaja mikä on esitätetty veroilmoitus.	41
Kuvio 35. Tietääkö vastaaja mikä on vuokratakuu.	42
Kuvio 36. Millä tasolla vastaajan taloustietämys on hänen omasta mielestään.	42
Kuvio 37. Tietääkö vastaaja mikä on nuorisotakuu.	42
Kuvio 38. Haluaako vastaaja lisää tietoa taloudenhoitoon liittyvistä asioista.	43
Kuvio 39. Onko vastaaja hakenut tietoa talouteen liittyvistä asioista esim. netistä.	43
Kuvio 40. Vastaajan löytämän tiedon taso hänen tapauksessaan.	43
Kuvio 41. Millaisena vastaaja kuvittelee elämänsä 5 vuoden kuluttua.	44
Kuvio 42. Millaisista taloudenhoitoon liittyvistä asioista vastaaja haluaisi lisätietoa.	45

TAULUKOT

Taulukko 1. Oletko joutunut rahanpuutteen takia tekemään jotakin seuraavista. 34

Taulukko 2. Onko vastaaja tehnyt viimeksi kuluneiden 6 kk aikana jotakin seuraavista. 37

1 JOHDANTO

Mitä aikuisuus on nykypäivän yhteiskunnassa? Aikuisuutta voitaisiin luonnehtia polun muotoiseksi metaforaksi, sillä jokainen nuori etenee omaa tietään elämässään. Poluilta saatetaan myös poiketa ja osa raivaa omat polkunsä, vaikka suurin osa ikätovereista kulkisikin vakiintunutta polkua pitkin. Osa poluista on helppokulkuisia ja oikaisevat kulkijansa nopeasti oikeaan suuntaan, kun taas toiset polut vievät kulkijansa haastaville ja vaikeakulkuisille poluille, joiden eteenpäin kulkeminen on erittäin työlästä. Kulkipa millaista polkua tahansa, jokainen kulkija on samanarvoinen eikä mikään poluista ole sen arvokkaampi, sillä jokainen polku on kulkijalleen yhtä arvokas. (Aapola ym. 2014, 7.)

Nuoruusikään kuuluu sekä uusia haasteita että kokemuksia. Tarkoitus olisi löytää identiteetti sekä oma minä, luoda ihmissuhteita, irtaantua vanhemmistaan ja muodostaa oma näkemys maailmasta. Vanhemmista irtaantuminen ja itsenäistyminen alkavat murrosiässä. Tällöin nuoren on osoitettava itselleen, että hän on irrallinen olento vanhemmistaan. Hän on asioista eri mieltä kuin vanhempansa tai tekee asiat täysin eri tavalla kuin hänen vanhempansa toivoisivat. Vastään tulee väistämättä päättömiä tekemisiä tai pään seinään hakkaamista. Tämäkin on vain osa opettelua elämiseen. (Isotalo ym. 2004, 9.)

Nuorella on tarve seistä omilla jaloillaan sekä olla vanhemmistaan riippumaton. Hän haluaa muodostaa itse mielipiteitä, suunnitella tulevaisuutta ja päättää asioistaan itse. Omassa asunnossaan nuorella on runsaasti aikaa harjoitella itsenäistä elämää. Vanhemmat tietysti toivoisivat, että nuoret valitsisivat helpompia teitä, eivätkä kävisi kaikkia asioita läpi kantapään kautta. Tämän takia vanhemmat haluavat tarjota nuorille omia neuvojaan. Jos vanhempien neuvoista ei välitetä, vanhemmat yrittävät vakuuttaa itselleen, että jokaisen on etsittävä oma tiensä omalla tavallaan. Vanhemmatkin ovat kasvaneet erehdyksien ja yrittämisen kautta, se tekee meistä jokaisesta sen, mitä me juuri nyt olemme. (Isotalo ym. 2004, 10.)

Näiden saatesanojen myötä voin kertoa mikä on tämän opinnäytetyön tarkoitus. Tarkoituksena on tehdä tutkimus itsenäistyville turkulaisille nuorille tulevan talousoppaan perustaksi. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, minkälaisella tasolla nuorten oma talousdenhallinta on, millaisia asioita nuoret haluaisivat oppaassa käsiteltävän ja millaisista talouteen liittyvistä asioista he kaipaaisivat lisätietoa. Lisäksi tarkoituksena on selvittää minkälaisia talouteen liittyviä asioita nuoret kohtaavat arjessaan tai ovat kohdanneet itsenäistymisprosessinsa aikana. Lisäksi toivon, että kyselyn ansiosta nuoret miettivät

omaa taloudenhoitoaan entistä tarkemmin, jolloin talousongelmilta välttyttäisiin jatkossa. Nuoret pääsevät myös miettimään omia kulutustottumuksiaan, jolloin omiin talousasioihin vaikuttaminen on helpompaa.

Talousoppaan tarkoituksena on yrittää auttaa nuorta, jolloin nuoren ei tarvitsisi välttämättä hakea apua niin paljon vanhemmiltaan, sillä monet nuoret kokevat sen oman itseenäisyytensä uhaksi. Tämän vuoksi kirjoitan talousoppaan itsenäistyville turkulaisille nuorille (n. 16-25 vuotiaille) myöhemmin tämän opinnäytetyön tulosten pohjalta. Päädyin tähän aihevalintaan, koska teen itse vapaaehtoistoita nuorten parissa TUAS-toiminnassa ja huomasimme muiden vapaaehtoisten sekä Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijöiden kanssa, että Turun alueen palveluihin keskittyvälle sekä laajasti asioita käsittelevälle talousoppaalle olisi tarvetta nuorten parissa. Aihevalinta on myös erittäin ajankohtainen, sillä juuri päättyi Puhu rahasta -haaste & Global Money Week 2017, jossa haastettiin ihmisiä puhumaan rahasta ja edistämään tätä kautta nuorten talousosaamista (Puhu rahasta).

Tutkimuksessa kartoitan melko laajastikin tukinuorten tämän hetkistä tietämystä talousasioista sekä millaisista talousasioista he haluaisivat lisää tietoa. Turun Kaupunkilähetys ry saa tutkimuksesta valtavasti tietoa tukinuorten talousasioista, jolloin tukinuorten opastaminen sekä neuvominen on helpompaa vapaaehtoisille tukihenkilöille, sillä tukihenkilöt eivät välttämättä tiedä millaisissa asioissa nuoret kaipaisivat enemmän apua. Talousoppaan avulla tukihenkilöidenkin on helpompi auttaa nuorta löytämään tietoa hänen mieltään askarruttaviin kysymyksiin talousasioihin liittyen ja tukihenkilötkin saavat lisää tietoa talousasioista.

Teoriaosassa esittelen Turun Kaupunkilähetys ry:tä ja heidän toimintaansa sekä käyn läpi nuorten taloudenhoitoon liittyviä ongelmia, kuten nuorten kulutuskäyttäytymistä, velkaantumista ja talousongelmien vaikutusta asumiseen. Tutkimuksena teetän Turun Kaupunkilähetys ry:n toiminnassa mukana oleville tuettaville nuorille sähköisen, strukturoidun Webropol -kyselyn sekä haastattelen Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijöitä sähköpostitse nuorten talousasioihin liittyen ja kysyn millaista tietoa työntekijöiden mielestä oppaassa tulisi käsitellä.

2 TURUN KAUPUNKILÄHETYS RY

Turun Kaupunkilähetys ry tekee työtä haastavissa elämäntilanteissa olevien nuorten aikuisten, 60+ -vuotiaiden ja heidän läheistensä kanssa. Henkilökunnan lisäksi työtä tekevät koulutetut vapaaehtoiset. Turun Kaupunkilähetys ry:n ajatuksena on, että vaikeastakin elämäntilanteesta on mahdollista selviytyä toisen ihmisen tuen avulla. Yhdistys täytti vuonna 2015 135 vuotta ja se on vanhin Turussa ”edelleen toiminnassa oleva sosiaalialan järjestö.” Toimintaa tukevat esimerkiksi Turun kaupunki ja Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskus STEA (entinen Raha-automaattiyhdistys RAY). ”Työmme on yhdistää ihmisiä ja kamppaamaan yksinäisyyttä.” (Tukenasi.)

Jokainen toiminnassa mukana oleva nuori saa tuekseen sitoutuneen ja koulutetun vapaaehtoisen, joka tapaa nuorta n. viikon tai kahden välein tai pitää muuten yhteyttä. Tuki on tavoitteellista, suunnitelmallista ja määräaikaista. Se on myös tavallisen ihmisen tarjoamaa tukea arjessa sekä välittämistä aidosti. Toiminnassa on mahdollista hakeutua TUAS-toimintaan, jossa tarjotaan tukea itsenäisen asumisen aloittamiseen tai Oma Koutsin pariin, jossa tarjotaan apua työnhakuun sekä opiskeluun liittyvissä valmiuksissa. (Tukenasi.)

Toimintaan voivat hakeutua 17-29 -vuotiaat nuoret aikuiset. Yhteyttä voi ottaa joko nuori itse, nuoren huolestunut läheinen tai ammattilainen. ”Toiminta on maksutonta sekä poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumatonta.” Edellytyksenä on, että nuori on halukas ja kykenevä sitoutumaan vapaaehtoisen tarjoamaan tukeen. Lisäksi toivomuksena on, että nuorella ei olisi vakavaa mielenterveys- tai päihdeongelmaa. (Tukenasi.)

2.1 TUAS-toiminta

TUAS-toiminta tarjoaa tukea nuoren itsenäisen asumisen aloittamiseen. Vapaaehtoiset sekä Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijät auttavat nuorta mm. asunnon hakemisessa ja muutossa, päivittäisissä raha-asioissa, kodin kunnossapidossa, virastoasioissa, päiväräytmin ylläpidossa sekä opiskelussa tai työnteossa. Toiminta tarjoaa tukea 18-25 -vuotiaille aikuistuville nuorille, jotka kaipaavat apua itsenäisen asumisen aloittamiseen sekä oman elämän suunnitteluun. (Turun Kaupunkilähetys ry.)

Itse olen vapaaehtoisena mukana juurikin tässä TUAS-toiminnassa ja olen toiminut vapaaehtoisena jo useamman vuoden ajan. Koen, että teen erittäin tärkeää työtä nuorten hyväksi olemalla mukana tässä toiminnassa ja muutamat nuoret ovatkin jo saaneet konkreettisesti apuani oman elämän perusteiden rakentamisessa. Turun Kaupunkilähetys ry tarjoaa jatkuvasti erilaisia koulutuksia meille vapaaehtoisille sekä järjestää kaikenlaista toimintaa myös tuettaville nuorille sekä vapaaehtoisille yhdessä, jolloin nuorillakin on mahdollisuus tutustua toisiinsa ja luoda tätä kautta uusia kaverisuhteita. Olen saanut itsekin toiminnasta paljon uutta tietoa omaan elämään ja saan tehdä asioita nuorten kanssa, josta on oikeasti hyötyä nuorelle tulevaisuudessa.

2.2 Oma Koutsi

Oma Koutsi auttaa opiskeluun sekä työnhakuun liittyvissä valmiuksissa. Oma Koutsi auttaa mm. työnhaun opettelussa, arjen hallinnassa, itsetunnon parantamisessa, erilaisiin työllistymismahdollisuuksiin tutustumisessa, sosiaalisissa taidoissa sekä tulevaisuuden suunnittelussa ja omien unelmien löytämisessä. Vapaaehtoiset auttavat 17-29 -vuotiaita nuoria, jotka tarvitsevat tukea arjessa opiskeluun tai työhön liittyvissä taidoissa. (Turun Kaupunkilähetys ry.)

Vapaaehtoinen koutsi auttaa työelämässä tarvittavien taitojen opettelussa, aikataulujen asettamisessa, tsemppaa ja auttaa nuorta nostamaan esiin omaa osaamistaan nuoren omassa arjessa. Jokainen nuori saa räätälöidyn oman tukiportaikon, joka sisältää esimerkiksi ryhmätapaamisia, henkilökohtaista koutsausta tai verkkotukea. ”Oma Koutsi on vapaaehtoistyön kehittämishanke”, eli uudet ideat, taidot, tiedot ja toimintamuodot otetaan vastaan, sillä kaikki ei ole vielä valmista vaan toimintaa rakennetaan ja kokeillaan yhdessä uutta. (Turun Kaupunkilähetys ry.)

3 NUORTEN TALOUDENHOIDON ONGELMIA

Kulutusyhteiskunnassa korostuu taloudellisen hyvinvoinnin merkitys. Talouden hallinta on osa elämänhallintaa, koska talouden muutokset aiheuttavat seurauksia muihin elämän alueisiin. ”Talouden hallinta riippuu tulotasosta, varallisuudesta, veloista, kulutustottumuksista ja kulutuskäyttäytymisestä.” Yllättävien tilanteiden varalta kannattaa omaa rahatalouttaan hoitaa ja hallita, mm. budjetoinnilla ja talouden suunnittelulla voidaan ”estää velkojen kasautuminen.” Useimmiten nuoret saavat tuloja, opiskelevat nuoret tekevät töitä opiskelun ohella ja osa saa eri muotoisia avustuksia vanhemmiltaan tai sukulaisiltaan. Silti suurimmalla osalla opintotuki tai -laina on yleisin tulonlähde. (Kupari 2011, 72.)

Nuorilla on vain vähän kokemusta oman talouden hallinnasta sekä ostopäätösten tekemisestä, vaikka heillä onkin ollut lapsuudesta saakka rahaa käytössään. ”Rahatalouden hallinnan käytännöt ovat vasta muotoutumassa nuorten talouksissa.” Siltikin nuoret joutuvat tekemään taloudellisia päätöksiä ja kohtaamaan talouden haasteita useammin ja enemmän kuin edelliset sukupolvet heidän ikäisinään. Nuorten kulutusmahdollisuuksiin vaikuttavat työttömyys, pienituloisuus ja perhesuhteet. Näistä syistä myös epävarmuus lisääntyy ja yhteiskuntaan kiinnittyminen vaikeutuu. Tyttö- tai poikaystävällä on merkitys kustannusten jakajana, mutta myös elämäntyyliin kiinnittymisessä. Varsinkin asumiskustannusten jakajana tyttö- tai poikaystävällä on todella suuri merkitys. (Kupari 2011, 72-73.)

3.1 Kulutuskäyttäytyminen

”Vasta viime vuosisata toi mukanaan nuoruuden ja nuorisokulttuurin.” Lapsuudesta siirryttiin suoraan aikuisuuteen 1900-luvun alkupuolellakin. ”Suomalaisessa agraariyhteiskunnassa” lapset on otettu jo pieninä pellolle töihin ja lapsuus koki päätöksensä, kun sosiaalinen asema aikuisena oli saavutettu. Tällöin jo odotettiin aikuisuuden mukaista käyttäytymistä, aikuisuuteen siirtyminen tapahtui ilman nuoruusvälivaihetta. Elämänvaiheena nuoruus syntyi, kun lapsia ei tarvittu enää ”tuottavassa työssä.” Koulussa käyminen yleistyi ja samalla koulutukseen käytettävä aika pidentyi. 1950-luvulta alkaen nuoriso on luokiteltu omaksi ihmisryhmäkseen (Saarinen 2001, 31.)

Nuoret, jotka ovat syntyneet 1970-luvulla ja 1980-luvun alkupuolella, ovat kasvaneet yhteiskunnassa, jossa kuluttaminen on ollut osa arkipäivää. Näistä nuorista suurin osa on

kasvaessaan oppinut kuluttamisen ja ” he ovat tottuneet rahaan, mainontaan ja kaupallisuuteen.” Kuitenkaan he eivät saattaneet nähdä ”perheen taloudenhoidosta muuta kuin itse rahankäytön”, jolloin ymmärrys työnteosta tai muulla tavoin ansaittavasta elannosta jäi pimentoon. Tässä sukupolvessa eläneet useat nuoret tottuivat ”varsin korkeaan henkilökohtaiseen elintasoon.” 1980-luvun lopulla ollut taloudellinen nousukausi mahdollisti usealle nuorelle hyvät ansiot joko itse töitä tehden tai saatuna vanhemmilta. Töitä oli lähes kaikille, sillä työttömyysprosentti oli muutaman prosentin luokkaa. Tämän lisäksi luottojen markkinointi ja rahamarkkinoiden vapautuminen mahdollistivat kulutuksen lisäämisen useissa tapauksissa yli omien varojen. (Saarinen 2001, 36.)

Rahankäytön lisääntyminen nuorten keskuudessa nähdäänkin monien yhteiskunnassa ja perheinstituutiossa tulleiden muutosten seurauksena. ”Shoppailu eli huvikseen ostoksilla käyminen” syntyi, kun urbaani ympäristö toi lähelle keskitetyt ja lisääntyneet kulutumahdollisuudet. Nykyaikaisia nuoria on ”luonnehdittu myös passiiviseksi, uusavuttomaksi valmispizza-sukupolven jäseniksi”, koska erilaiset hyödykkeet ovat useimmiten esipakattuja tai -valmistettuja, tavallaan kuin valmiiksi pureskeltuja. Kuluttajina nuorten passiivisuus tulee esille myös siinä, että he suojelisivat ympäristöä vain niillä keinoin, jotka eivät rajoita heidän omia kulutustottumuksiaan. Toisaalta, tutkimusten mukaan myös aikuiset harrastavat samaa, niin sanottua ”free riderismia.” (Saarinen 2001, 36.)

Kuluttamiseen tottuneille nykynuorille ”mainonta ja tavarapaljous” ovat arkipäivää, jonka vuoksi se saattaa vaikuttaa nuorten asenteisiin sekä arvoihin. ”Käsitys materialistisista nykynuorista ei kuitenkaan pidä paikkaansa.” Tutkimusten mukaan nuoret ovat kulutusmyönteisiä, mutta se on luonnollista näin kulutusyhteiskunnassa. Velkaantuminen tosin on yhä useamman nuoren ongelma, ja ”velkaantumisen taustalla on nimenomaan kulutuskäyttäytyminen.” Nuorten on kulutettava, vaikka rahaa ei olisikaan. Vastuussa nuorten kulutusaktiivisuudesta ovat tosin myös ”markkinoijat ja kaupallinen viestintä.” Itseään sekä identiteettiään etsivät nuoret ovat ”erittäin otollinen kuluttajaryhmä” ja markkinoinnissa sekä myynnissä mielletään nuoret ”omaksi kuluttajaryhmäkseen.” (Saarinen 2001, 37.)

Nuoret tyypitetään helposti heidän silmiinpistävän kulutuskäyttäytymisensä perusteella. Nuorisossa havaitaan helposti näkyvät poikkeavuudet ja yleistetään käyttäytyminen koskemaan koko nuorisoa. Ajatellaan, että teini-ikäiset ovat samankaltainen kuluttaja-ryhmä kautta maailman, joilla on samanlaiset asenteet, maut, he ovat mieltyneet englanninkieleen ja elämäntyyli on samankaltainen. Musiikkivideoiden seuraaminen, erilaisten pelien

pelaaminen, vaatetus sekä samankaltaiset harrastukset ovat esimerkkejä nuorisoa yhdistävistä tekijöistä. Rahoja käytetään samankaltaisiin asioihin, esimerkiksi ”vaatteisiin, viihde-elektroniikkaan, autoihin, polkupyöriin, lenkkitossuihin, musiikki-instrumentteihin, tietokonepeleihin, kosmetiikkaan ja matkailuun.” Tulevaisuudessa ”nuorten samankaltaistuminen” näyttäytyy muun muassa ”merkkituotteiden kulutuksessa”, sillä nuoret ottavat mallia entistä enemmän kansainvälisistä trendeistä. (Lampikoski ym. 2000, 73-74.)

Suomalaisten nuorten keskuudessa arvostetaan ”mielekkään työn saamista”. Työn saamisen vuoksi pidetään erittäin tärkeänä ”uusien tieto- ja viestintäteknologiaaitojen hankkimista”. Ennusteen mukaan nuoret käyttävät aikaa entistä enemmän elektronisten laitteiden parissa, kun taas toisen ennusteen mukaan ulkopuoliset harrasteet ja erityisesti liikunta lisääntyvät lasten ja nuorten keskuudessa, sillä niitä opitaan ”urheilukouluissa ja muissa liikuntayhteisöissä”. Samoin uskotaan kulttuuriharrastusten löytävän paikkansa nuorten keskuudessa, koska koulutustaso on selvästi parantunut. Uskotaan, että juuri koulutettujen nuorten eettinen suuntautuminen kasvaa. Useiden nuorten valinnat pohjautuvat eettisiin näkökulmiin ja nuoret haluavat tietää tuotteen ympäristövaikutuksista ja vaikutuksista omalle terveydelle sekä mahdollisesta lapsityövoiman käytöstä. Tuskin nuoret silti tahtovat liittyä eettisiin liikkeisiin tai järjestöihin, jotka toimivat näyttävästi sekä aggressiivisesti, sillä aatearvoa tärkeämpänä pidetään työmarkkina-arvoa. (Lampikoski ym. 2000, 74-75.)

Nykyinen työyhteisö suosii lyhyitä ja määräaikaista työsuhteita, eikä useimmille työuraansa aloittaville nuorille makseta heidän koulutustaan vastaavaa palkkaa. Työttömyysturvaankaan ei voi luottaa täysin automaattisesti ja joillakin nuorilla toimeentulon varmistamiseksi yksi keino on ollut hakeutua opiskelujen pariin. ”Nuorisoiäluokissa vallitsee epätasa-arvo”: joidenkin oppilaitosten opiskelijat, esimerkiksi tekniikkaa ja kaupan alaa opiskelevat, saavat jo opiskeluaikoina ansiotyön mahdollisuuden ja työelämäänsä kiinni pääseminen on helpompaa, kun toisilla aloilla toimeentulon ratkaisevat opintolaina ja muut tuet. Useille nuorille vanhempien taloudellinen tuki on ensiarvoisen tärkeää. Nykyiset työsuhteet vaikuttavat vielä pitkään nuorten tulevaisuuteen, esimerkiksi eläkkeen kertymiseen. Nuorisotyöttömyyden takia nuorten uhkakuvana on ”syrjäytyminen opiskelevan ja työtätekevän kansalaisen roolista”. (Lampikoski ym. 2000, 75-76.)

Postmoderni ihminen luo ja ilmaisee kulutuksen avulla omaa identiteettiään. Kulutuksen avulla voi kokeilla uusia elämisen muotoja, muuttaa identiteettiään ja korostaa elämän laatua. ”Postmoderni elämäkatsomus on lähinnä nuorten ajatusmaailmaa”, sillä muodostettaessa nykykuluttajan profiilia selvisi, että nykynuoret ovat hedonistisia, mielihyvää

etsiviä kuluttajia. Tästä syystä moni nuori rakentaa minäkuvaa markkinavoimien varaan; nuoret hakevat kulutuksesta mielihyvää sekä nautintoa ja käyttävät aikaa shoppailuun. Ajoittain nuorten tekee mieli uudistua ja kuluttaminen on luonut siihen sopivat puitteet. (Saarinen 2001, 78.)

Koska kuluttamisella on erittäin tärkeä rooli nykynuorten elämässä ja heidän kuluttamisensa täyttää hedonistiset kriteerit, on aika loogista, että kuluttaminen menee toisinaan ylikuluttamisen puolelle. Ylikuluttaminen voi ilmetä kahdella eri tavalla; joko palveluita tai tavaraa ostetaan liikaa tai kulutetaan enemmän kuin taloudelliset puitteet antaisivat periksi. Usein katsotaan, että nuorten velkaantuminen johtuu nuoren elämäntavasta sekä kuluttamisen tavoista. Nykynuoret ovat syntyneet yhteiskuntaan, jossa kulutus on itsestään selvä osa arkielämää. Lapsuudenkodin opit voivat vaikuttaa nuorten kulutuskäyttäytymiseen myöhemminkin. Monille aikuisille rahasta sekä kuluttamisesta on muodostunut arvonmitta – ”miksi ei siis nuorillekin”? (Saarinen 2001, 78-79.)

3.2 Velkaantuminen

Enemmistö nuorista hoitaa taloudelliset sitoumuksensa ajallaan. ”Täysi-ikäisistä suomalaisista 7,7 prosentilla on maksuhäiriöitä.” Nuorten häiriömerkinnät perustuvat pieniin saataviin, mutta ”nuorten suhteellinen osuus häiriöitä saaneiden keskuudessa on ollut kasvussa.” Useat nuoret eivät siis suoriudu taloudellisista sitoumuksista, eikä sitä kannata vähätellä. Selitys nuorten heikoille taloudellisille resursseille on, että ”velkaantuneisuus ja nuorten maksuhäiriömerkinnät liittyvät tavallisimmin nuorten huonoon taloudelliseen asemaan ja vähäisiin tuloihin.” Nuorten maksuhäiriöt ovat kuitenkin monien tekijöiden summa. Tällaisia tekijöitä ovat työttömyys, pienituloisuus, avo- tai avioero, tulot liian suuret verrattuna menoihin, laskujen kasautuminen, opintolainat, kulutusluottokierre, ylikuluttaminen, mielenterveysongelmat sekä riittämätön taitotaso oman talouden hallinnassa. (Autio ym. 2002, 5-6.)

Velkatilanteen ratkaisemisen kannalta nuoruus on ongelmallinen tilanne. Alkaneen tai käsistä riistäytyneen velkaongelman ratkaisemista rajoittaa velkojenjärjestelemisen vaikeus ja kokemuksen puute, sillä tulot ovat pienet sekä mahdollisesti vaihtelevat, omaisuutta harvemmin on ja tulevaisuutta on vaikea ennustaa. Maksuohjelmiin sitoutumista ja velanmaksukyvyn arviointia vaikeuttavat opiskelu, tulojen pienuus ja määräaikaisten työsuhteet, joiden lomassa vielä mahdollisesti työttömyysjaksoja. (Autio ym. 2005, 112.)

Nuorena velkaantumisen tyypillisin selitys on tyhmyys tai nuoruuden ymmärtämättömyys. Vaikka velkaongelman laukaisijana olisi tulojen alentuminen tai menojen lisääntyminen, velkaantumisen katsotaan jälkikäteen olleen tarpeetonta ja typerää. Joillekin velat ovat tulleet pienten tulojen takia, joillakin tulot ovat olleet ainakin ajoittain niin suuret, että olisi ollut mahdollisuus maksaa käteisellä tai laittaa rahaa säästöön. Velkaluette-loissa pääosassa ovat kulutusluotot sekä laskurästit. Niitä saattaakin sitten olla useita ja mahdollisesti velallisella on vielä opintolainaakin. Tavallisesti velkaa on useille eri velkojille ja yksittäisten kulutusluottojen määrät vaihtelevat sadoista euroista pariin tuhanteen euroon. Laskurästit ovat yleensä suuruudeltaan kymmenistä euroista muutamiin satoihin euroihin. (Autio ym. 2005, 112.)

Laskurästit kertyvät varsinkin pienituloisille naishenkilöille. Ne syntyvät tavallisesti vaatimattomasta ja tavanomaisesta arkikulutuksesta, sillä kulutushyödykkeitä on tilattu posti-myynnistä, tilattu lehtiä tai kirjoja kirjakerhoista ja yllättäviä laskuja on syntynyt jonkin asian hoitamisesta, vaikka puhelimitse. Miehillä kertyy yleensä suurempia velkoja esimerkiksi auton, viihde-elektroniikan tai tietokoneen hankinnasta. (Autio ym. 2005, 113.)

Velkaongelman selvittäminen olisi järkevintä ja helpointa, kun velkojan kanssa pystyisi neuvottelemaan uudesta maksuohjelmasta, eikä velkojia olisi kertynyt vielä useita. Nuori ei ole parhaimmassa mahdollisessa asemassa neuvotellessaan velkojan kanssa. Jotta maksuohjelma onnistuisi, täytyi tehdä mahdollisimman realistinen taloussuunnitelma, josta kävisi ilmi minkä verran maksetaan ja milloin. Taloussuunnitelman tekoa vaikeuttavat epäsäännölliset tulot ja maksukyvyyn vaikea ennustettavuus. Jos maksusopimuksen toteuttaminen epäonnistuu, vaikka se ei johtuisikaan nuoresta itsestään, on uutta maksusopimusta vaikea saada. (Autio ym. 2005, 113.)

Nuoret tarvitsisivat lisää tietoa perinnän kulusta, jotta he tietäisivät missä vaiheessa ja minkä tahon kanssa maksusta tai maksuista on vielä mahdollista neuvotella. Mikäli päävelkoja ei suostukaan järjestelyihin, perimistoimistoon ei tajuta ottaa yhteyttä, puhumat-takaan neuvotteluista ulosoton kanssa. Kunnallisista talous- ja velkaneuvonnoista saat-taa joutua odottamaan apua niin pitkään, että tilaisuus neuvotteluista karkaa käsistä ja velkoja ehtii viedä asian ulosottoon asti. (Autio ym. 2005, 113.)

Nuoret tarvitsisivat myös tietoa ja tukea, miten voisi tehdä vaikeita valintoja opintojen jatkamisen ja työnteon aloittamisen välillä, jotta velkoja saataisiin maksettua pois. Opin-tojen keskeyttäminen tarkoittaa yleensä unelmista ja paremmista ansaintamahdollisuuksista luopumista. Toisaalta opintojen jatkaminen saattaisi kasvattaa velkamäärää ja sitä

myöten saattaisi kasvaa myös pelko tulevaisuutta kohtaan. Tulevaisuudessa mietityttävät milloin tulot riittävät velkojen maksuun ja kuinka pitkään ne rajoittavat elämistä. Oikeaa ratkaisua hankalaan tilanteeseen ei kukaan voi antaa, mutta tietoinen ja faktoihin perustuva valinta auttaa yleensä tilanteeseen sopeutumista ja auttaa välttämään suuremmat virheet. (Autio ym. 2005, 114.)

3.3 Talousongelmien vaikutus asumiseen

Maksuvaikeuksissa olevilla ja maksuhäiriöisillä nuorilla, joilla ei ole vielä häiriömerkintää, seuraukset vaikeuttavat elämää usein eri tavoin ja ovat pitkäkestoisia. Nuorilla taloudelliset vaikeudet vaikuttavat ”kaikkiin kulutusmenoryhmiin”, eniten asumiseen, koska sen osuus kulutusmenoista on yleensä suurin. (Kupari 2011, 68.)

Useat itsenäisesti asuvat nuoret koettavat pitää yllä samaa elintasoa, kuin vanhempien luona asuessaan. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että lukuisat pienet kustannukset lisääntyvät, eikä niitä osata ottaa huomioon, sillä vanhemmat ovat hoitaneet ne aiemmin. Keskeisimmät nuorten kulutusmenoryhmät ovat ”asuminen, ruoka, liikenne ja tietoliikenne, vapaa-aika, kodintarvikkeet sekä vaatteet”. Monille asumisen isot menot tulevat yllätyksenä. Monet nuoret muuttavat opiskelukaupunkeihin pieniltä paikkakunnilta, joissa vuokramenot eivät ole niin suuret. Tyttö- tai poikaystävällä on huomattava merkitys asu-
miskulujen jakajana. Jos tuleekin ero, on vuokran kaksinkertaistuminen tällöin välitön seuraus ja se saattaa aiheuttaa maksuvaikeuksia. Asumismenoihin liittyvät omalta osaltaan myös muutot, joita saattaa joskus joutua tekemään useitakin saman kaupungin sisällä. (Kupari 2011, 70.)

Muuttaessaan omaan kotiin, nuoret hankkivat kodin tarvikkeita, kuten sohvan, sängyn ja pesukoneen lisäksi muita tavallisia kodin perustamiseen liittyviä hankintoja. Koska omilla tuloilla ja opintolainalla saatetaan kattaa vain välttämättömät menot, joihin kuuluvat mm. ruoka ja asuminen, on muita hankintoja rahoitettava esimerkiksi erilaisilla luotoilla. Luottoa on mahdollista saada helposti, jonka vuoksi hankinnat voi tehdä melko nopeastikin. Useimmilla nuorilla kuluttaminen on pääosin peruskulutusta, mutta nuorilla, jotka ovat joutuneet maksuvaikeuksiin, on käynyt kuitenkin päinvastoin. Heillä tulot ovat alhaiset, mutta luottojen avulla on mahdollistettu ylellisyysmenojen ostaminen. ”Vasta maksuhäiriömerkintöjen jälkeen” näiden nuorten kuluttaminen on palautunut normaaliksi, eli omia tulojaan vastaaviksi. (Kupari 2011, 70-71.)

Monilla nuorilla ei ole mallia rahankäytöstä tai budjetteja käytössään, jolloin he luovat niitä samalla, kun opettelevat luottokortin käyttämistä sekä velkojen ja maksuongelmien selvittämistä. Pakollisia menoja saattaa olla suhteellisen vähän, joten rahaa voi käyttää melko spontaanista halujen mukaan. Vuokra on usein ainoa pakollinen meno, joten muu kulutus määrittää kuinka kallista vuokraa pystyy maksamaan tai millainen asumisjärjestely tulisi kysymykseen. ”Asumisen on sopeuduttava muuhun kulutukseen.” Luottokelpoisuuden, aikuisuuden ja hyväksynnän osoitus on kulutusluoton saaminen. Kulutusluoton saamiseen liittyvät myös luottamus ja vastuun antaminen luotonmyöntäjältä. ”Luotonmyöntäjä olettaa nuoren osaavan toimia markkinoilla aikuisen vastuulla.” (Kupari 2011, 73.)

Useille nuorille, jotka ovat joutuneet maksuvaikeuksiin, luotto on pääasiallinen tulonlähde. Vaikka muuhun väestöön verrattuna nuorten kulutusluottojen määrät ovat pienet, niin nuorille luottojen takaisinmaksu on pienten tulojen puitteissa haastavaa. Omat tulot ovat alhaiset, eikä omaa kuluttamista ole tajuttu vähentää ajoissa, mikä on ajanut useat nuoret ”kulutusluottojen kierteeseen.” Samalla henkilöllä on tyypillisesti useita luottoja, sillä uusia luottoja käytetään aiempien luottojen lyhentämiseen. Myös maksuhäiriöitä kertyy samoille henkilöille. Maksuvaikeuksissa oleville nuorilla raha niin sanotusti polttaa käsissä. Tarkoituksena ei ole rahan säästäminen eikä tulevaisuuden suunnittelu, vaan raha käytetään viihteeseen, juhlimiseen ja matkustukseen. (Kupari 2011, 73.)

Nuoret eivät ole tottuneet säästämiseen, vaan tuotteet joita on haluttu, hankitaan heti, sillä säästämisen opetteluun ei ole ollut tarvetta esimerkiksi kulutusluottojen ansiosta. Nuoret priorisoivat tietyt menot muiden edelle. Vuokra ja puhelinlaskut hoidetaan ensimmäisenä, sillä ne ovat välttämättömiä nykypäivän yhteiskunnassa. Vuokra on isompi maksuerä kuin puhelin, jolloin vuokran maksaminen on myös vaikeampaa. Myös kulutusluottojen lyhennykset vaikuttavat nuorten päivittäiseen rahankäyttöön. Maksuvaikeuksista selviämiseen nuoret käyttävät konkreettisia keinoja ja toimintatapoja voidaan muuttaa hyvinkin nopeasti. Tällaisia muutoksia ovat kulutuksen vähentäminen, halpamyymälöiden suosiminen ja edullisemman asunnon hakeminen. Nuoret haluavat yksinkertaisia ja omatoimisesti helppoja ratkaisuja, ”joilla talous saataisiin kuntoon.” (Kupari 2011, 74.)

Vanhemmat saattavat auttaa nuoria pienillä rahasummilla tai maksamalla joitakin laskuja, mutta vanhempien apua ei haeta kuitenkaan ensimmäiseksi. Vasta pakon edessä nuoret kertovat vanhemmilleen maksuongelmistaan, sillä nuoret epäilevät, etteivät van-

hemmat ymmärtäisi tilannetta. ”Maksuongelmaiset nuoret ovat varmoja, että muut tuomitsevat maksuongelmat, joten he yrittävät pitää ongelmat salassa.” Tällöin nuoret saattavat vältellä sosiaalisia tilanteita, joissa saattaisi joutua puhumaan rahasta tai käyttää rahaa muiden nähden. Koska rahat ovat tiukalla, nuoret eivät halua paljastaa, etteivät voi kuluttaa rahaa samalla tavalla kuin tuttavansa. Nuoret eivät tahdo leimautua rahattomuuden takia, jolloin maksuvaikeudet aiheuttavat kaveripiirin välttelyä. Joutuessaan maksuhäiriörekisteriin, nuoret tuntevat ”saaneensa häpeällisen leiman.” (Kupari 2011, 74-75.)

Maksuongelmista puhumiseen laajemmin ja avoimemmin, vaadittaisiin, että nuorella on asunto, työpaikka, ammatti ja parisuhde. Tällöin ”maksuongelma olisi muutakin kuin osaamattomuutta ja pienituloisuutta.” Pienituloisuus tarkoittaa usein köyhyyttä, ja kovin kaan usea nuori ei halua tunnustaa olevansa köyhä. Maksuongelmien kanssa painivat nuoret joutuvat kokemaan kritiikkiä, syrjäytymistä ja nöyrytymistä. ”Nuoret hakevat harvoin neuvoja ja opastusta ulkopuolisilta neuvontatahoilta.” Mikäli neuvoa on uskallettu kysyä, se on saatettu evätä, jos nuoren tilanne ei ole ollut vielä riittävän huono tai velkamäärä on ollut pieni. ”Nuoret eivät ole erityisen hyvin selvillä, mitä tukia yhteiskunnan kautta on saatavilla.” Syitä yhteiskunnan tukijärjestelmän käyttämättömyyteen ovat nuorten tietämättömyys sekä leimautumisen välttely. (Kupari 2011, 75.)

Yhteiskunnassa tarvehankintaiset edut on yleensä suunnattu huono-osaisille, joten usein ne luokitellaan köyhien palveluiksi. Tästä syystä nuoret eivät usein hae toimeentulotukea, vaikka sen saamiseen olisi perusteita. Syitä tukien vähäiselle hakemiselle ovat tietämättömyys, vähäiset tiedot tukien saantiehdoista sekä hakemusten täyttöongelmat liittyen alhaiseen koulutukseen tai puutteellisiin perustietoihin. Tukia haetaan vähemmän myös, jos tukien hakemiseen liittyy kontrolli tai epäily vilpistä. Aikuistumassa oleville nuorille puutteellinen taloudenhallinta on osa elämänhallintaa. Nuorille kaikille elämän alueilla pärjääminen on tärkeää, ja jos taloudenhallinnassa on epäonnistuttu, arjen sujumista vaikuttaa maksuhäiriö. Lainan saaminen, luottokorttien käyttämien, asunnon vuokraaminen, työpaikan saaminen sekä opiskelu vaikeutuvat maksuhäiriön vuoksi. Se myös vaikeuttaa elämää useiden vuosien ajan. Täysi-ikäisenä nuori saa tehdä vaikkapa luottosopimuksia, mutta edes nämä eivät takaa aikuistumista. Mahdollisesti keskeisin määrittäjä aikuisuudella on ”todellinen taloudellinen itsenäisyys”, joka on ehtona usealle muulle aikuisuuden osatekijälle, kuten asunnolle, taloudenhoidolle sekä perheelle. (Kupari 2011, 75-76.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

”Tieteellinen tutkimus on ongelmanratkaisua, joka pyrkii selvittämään tutkimuskohteensa lainalaisuuksia ja toimintaperiaatteita.” Tutkimus voi olla ”teoreettista kirjoituspöytä tutkimusta”, jolloin käytetään valmista tietomateriaalia, tai ”empiiristä eli havainnoivaa tutkimusta. (Heikkilä 2014, 12.) Tässä tutkimuksessa käytän empiiristä tutkimusta, sillä tutkimuksessani tutkin strukturoidun haastattelun avulla nuorten taloustaitoja, miten he rahansa käyttävät sekä millaista tietoa talousasioihin liittyen he kaipaisivat lisää.

4.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävät

Nuorten talousongelmat ovat olleet viime aikoina paljon myöskin julkisuudessa. Olen itsekin pohtinut usein kaikenlaisia talouteen liittyviä asioita ja joihinkin asioihin ei löydäkään niin helposti vastauksia kuin voisi kuvitella. Tämän vuoksi päätin tehdä opinnäytetyönäni tutkimuksen, jonka tutkimusjoukkona olivat Turun Kaupunkilähetys ry:n toiminnassa olevat tukinuoret. Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää, minkälaisella tasolla nuorten oma taloudenhallinta on, millaisia asioita nuoret haluaisivat talousoppaassa käsiteltävän ja millaisista talouteen liittyvistä asioista he kaipaisivat lisätietoa. Lisäksi tarkoituksena on selvittää minkälaisia talouteen liittyviä asioita nuoret ovat kohdanneet arjessaan tai itsenäistymisprosessinsa aikana.

Tutkimuksen avulla on tarkoitus selvittää vastaukset näihin kysymyksiin:

1. Mikä on tutkimusjoukon taloustilanne tällä hetkellä?
2. Mihin tutkimusjoukko on kuluttanut rahaa ja minkä verran?
3. Minkälainen tietämys tutkimusjoukolla on talousasioista?
4. Millaisista taloudenhoitoon liittyvistä asioista tutkimusjoukko haluaa lisää tietoa?

Lisäksi teen Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijöille sähköpostitse haastattelun, jonka avulla haluan selvittää:

5. Missä taloudenhoitoon liittyvissä asioissa tutkimusjoukko tarvitsee apua Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijöiden mielestä?
6. Mitä asioita Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijät haluaisivat talousoppaassa käsiteltävän?

Tutkimukseni tavoitteena on kerätä tietoa talousoppaan tekemistä varten, jotta tietäisin mitä asioita minun pitäisi talousoppaan avulla tuoda nuorten tietoon. Talousoppaasta on tarkoitus tulla kattava ja laaja opas, josta löytyisi tieto nuorta askarruttaviin kysymyksiin, tai ainakin tieto siitä, mistä apua olisi hyvä lähteä etsimään. Tutkimuksen ansioista myös Turun Kaupunkilähetys ry saa lisää tietoa nuorten taloustilanteesta, jolloin nuoria on helpompi auttaa jatkossa, kun tiedetään millaisista talousasioista vapaaehtoiset tukihenkilöt tarvitsevat lisää tietoa. Tällöin tukihenkilöiden on helpompi auttaa nuorta eteenpäin mahdollisissa talousvaikeuksissa tai niiden ehkäisemisessä.

4.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusjoukkonani ovat Turun Kaupunkilähetys ry:n toiminnassa mukana olevat tukinuoret, joita on kaiken kaikkiaan TUAS-toiminnassa sekä Oma Koutsissa yhteensä 35 kappaletta. Lisäksi sähköpostihaastatteluun valitsin Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijöitä (liite 2), jotka ovat mukana nuorten toiminnassa, jolloin sain myös työntekijöiden näkemyksiä talousopasta ajatellen.

Tutkimusjoukkoni valikoitui näin pieneksi, koska Turun Kaupunkilähetys ry on toimeksiantajani tässä opinnäytetyössä ja valmis talousopas tulee pääosaksi heidän toimintaansa mukana olevien nuorten käyttöön. Tällöin oli tarkoituksenmukaista, että tutkimusjoukkoni on Turun Kaupunkilähetys ry:n toiminnassa mukana olevia nuoria, sillä heiltä sain ajankohtaista ja informatiivista tietoa heidän taloustilanteestaan sekä taloustietämyksen tasosta. Tutkimukseni on siis otantatutkimus, jolloin tutkittavaksi otokseksi valikoituivat Turun Kaupunkilähetyksen tukinuoret (Heikkilä 2014, 12-13).

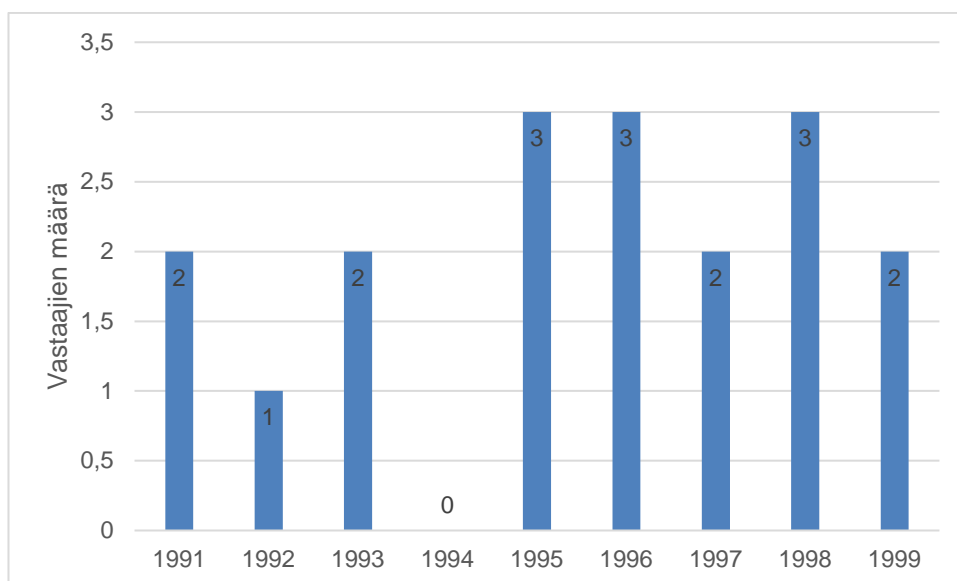
Kyselylomaketta varten luin läpi aikaisempien vuosien nuorisobarometreja ja keräsin niistä sopivia kysymyksiä omaa tutkimustani varten. Koetin myös miettiä, millaista tietoa tutkimustuloksista tarvitsen, jotta osaisin valita oikeat kysymykset ja vastausvaihtoehdot kyselyyn. Yritin rakentaa kyselyn nuorille sopivaksi, jotta he jaksaisivat pohtia kysymyksiin realistisia vastauksia läpi kyselyn.

Rakensin haastattelulomakkeen (liite 3) Turun Kaupunkilähetys ry:n tukinuorille käyttämällä Webropol Kysely- ja analyysityökalua. Minulla oli käytössäni koulun puolesta tunnukset sinne, jolloin käyttäminen onnistui ilmaiseksi. Olin luullut, että Webropolin käyttäminen olisi vaikeaa, mutta se olikin yllätyksekseni todella helppoa. Sinne vain luotiin uusi

kysely, johon sai itse luoda kyselyn tyypin, kyselyn nimen sekä valita valmiin ulkoasupohjan tai tehdä oman ulkoasupohjan. Sitten kysymykset luotiin yksi kerrallaan sekä kysymysten vastausvaihtoehdot. Minusta oli mukavaa, että Webropolin käyttäminen oli tehty noin helpoksi ja yksinkertaiseksi, silloin ensikertalaisenkin on helppo käyttää sitä ilman erillistä apua. Jokaisen kysymyksen kohdalla oli ohje, kuinka kysymykseen tuli vastata, ja valitaanko vain yksi vai mahdollisesti useampia vastausvaihtoehtoja.

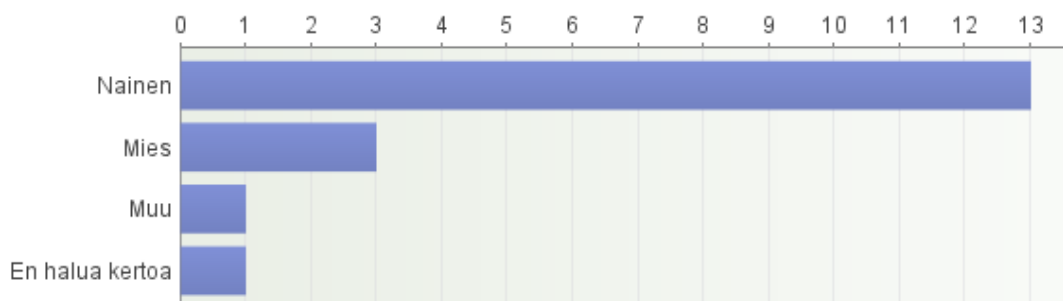
Tutkimusjoukolle tein erillisen saatekirjeen (liite 1), jossa kerroin miksi kyselyn heille tein ja miksi heidän kannattaisi kyselyyn käydä vastaamassa. Kyselyyn vastaajien kesken arvoin kaksi leffalippua. Uskon, että tämä kannusti nuoria käymään vastaamassa kyselyyn, sillä siitä oli mahdollista saada jokin konkreettinen palkinto. Sähköpostilinkki kyselyyn meni Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijöiden kautta nuorten henkilöllisyyksien salassapidon vuoksi. Nuorten henkilöllisyydet eivät tulleet kyselyssä ilmi, jonka vuoksi ne eivät tule ilmi myöskään tutkimuksen tuloksissa. Kysely lähti nuorille tammikuun 2017 puolivälissä ja vastausaikaa kyselyyn annoin nuorille noin pari viikkoa, eli kyselyyn piti vastata 3.2.2017 mennessä, jonka jälkeen kysely sulkeutui.

Seuraavat kymmenen kuviota sekä niiden selitykset kertovat tarkemmin millaisia kyselyyn vastanneet nuoret olivat, eli kuvaavat tarkemmin tutkimusjoukkoa. Kyselyyn vastanneet nuoret olivat vuosina 1991 - 1999 syntyneitä eli 18 - 26 vuotiaita. (Kuvio 1.) Vastaajien laskettu keskiarvo oli 22 vuotta.

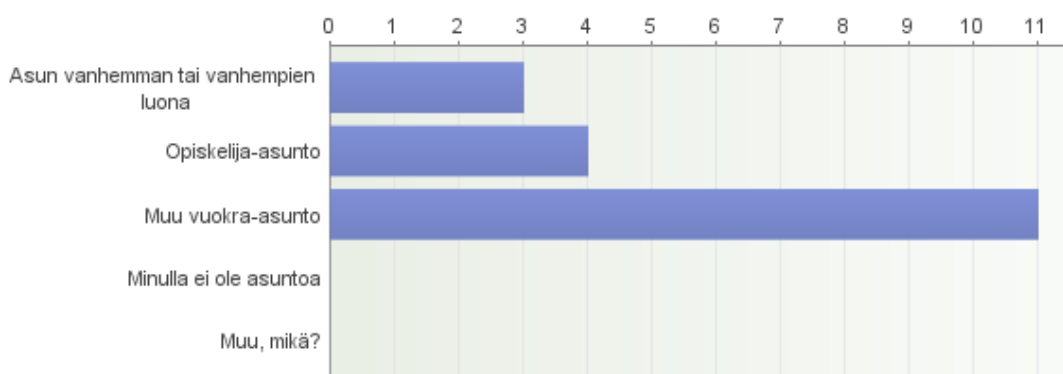
Kuvio 1. Vastaajien syntymävuodet.

13 vastaajista oli naisia, 3 miehiä, 1 muu ja 1 ei halunnut kertoa. (Kuvio 2.)

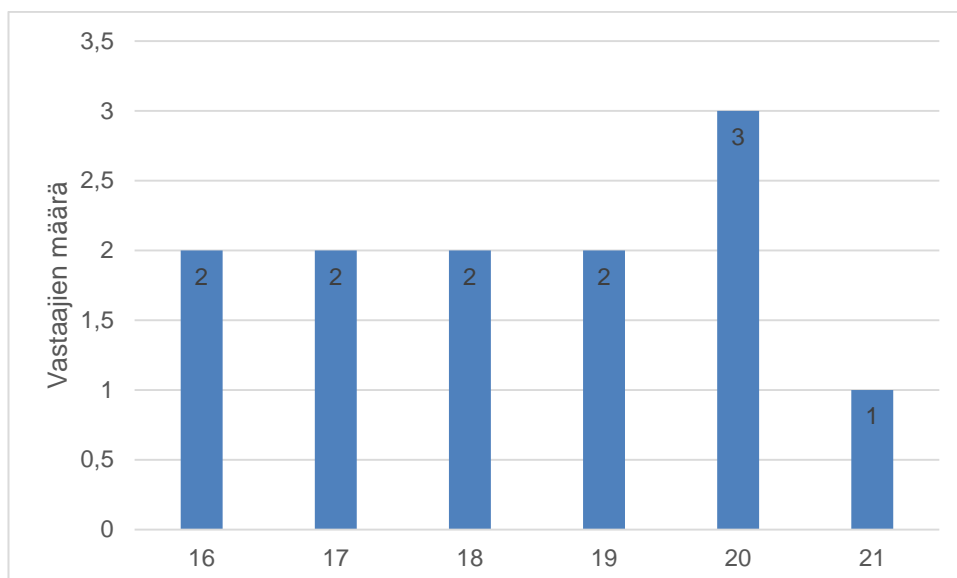
Kuvio 2. Vastaajien sukupuolet.

3 vastaajista asui vanhempensa luona, 4 opiskelija-asunnossa ja 11 muussa vuokra-asunnossa. (Kuvio 3.)

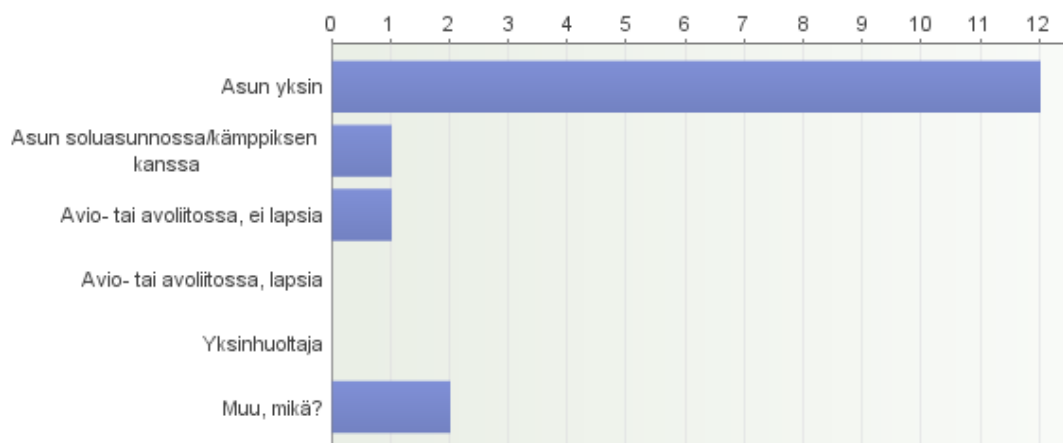
Kuvio 3. Vastaajien asumismuodot.

Ne nuoret, jotka olivat jo muuttaneet pois vanhempensa luota, olivat muuttaneet 16 – 21 vuotiaana. (Kuvio 4.) Vanhempien luota oli muutettu pois keskiarvolla laskettuna 18 vuotiaana.

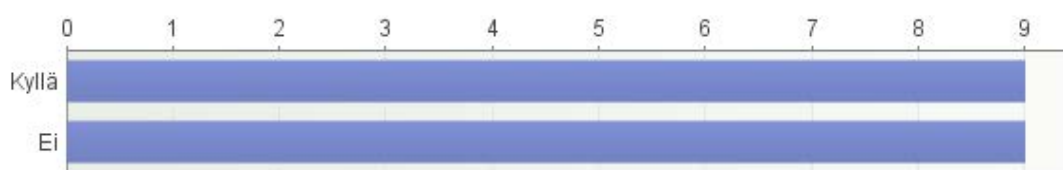
Kuvio 4. Minkä ikäisenä vastaaja muuttanut pois vanhempien luota.

13 nuorista kertoi asuvansa yksin, 1 kämppiksen kanssa ja 1 avio- tai avoliitossa ilman lapsia ja 2 muussa kotitaloudessa. Toinen muussa kotitaloudessa asuva kertoi asuvansa kahden koiran kanssa ja toinen vastaaja kertoi asuvansa vanhempiensa kanssa. (Kuvio 5.)

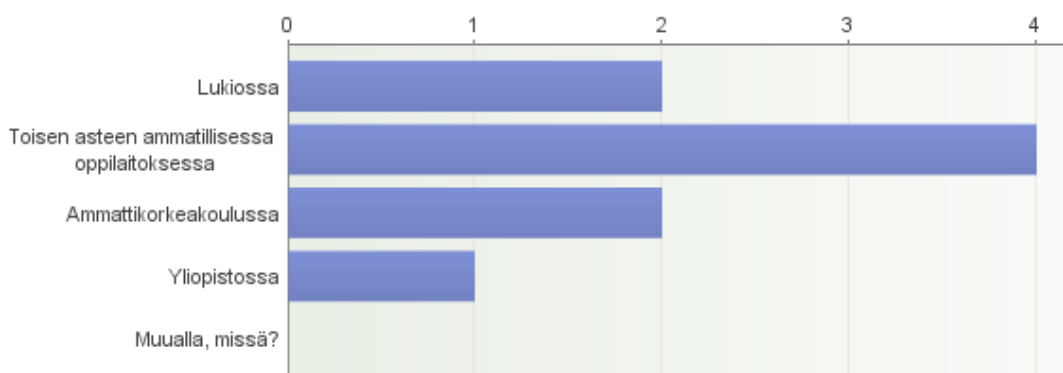
Kuvio 5. Kotitalouden kuvaus.

9 vastanneista nuorista opiskeli ja 9 ei opiskellut. (Kuvio 6.)

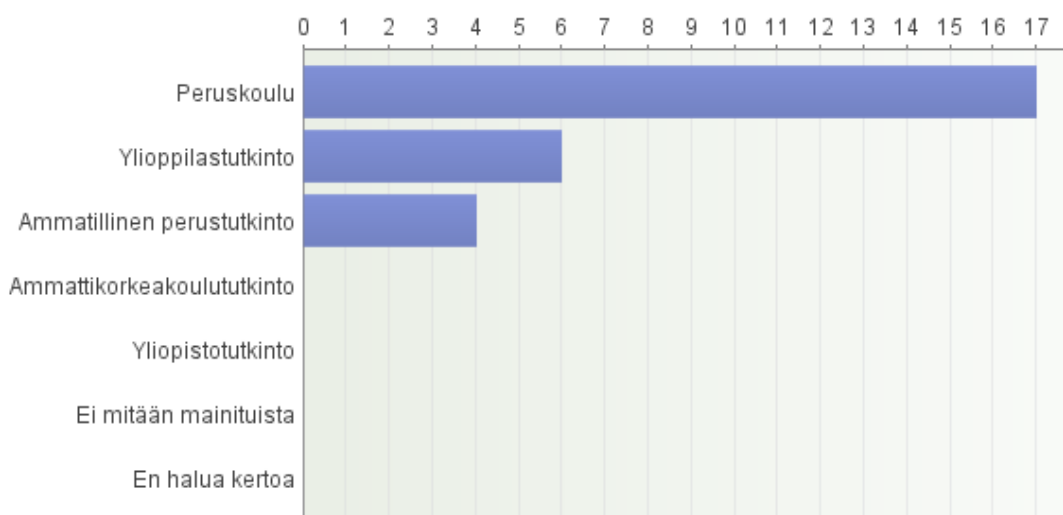
Kuvio 6. Vastaajien opiskelutilanne.

2 nuorista oli lukiossa, 4 toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa, 2 ammattikorkeakoulussa ja 1 yliopistossa. (Kuvio 7.)

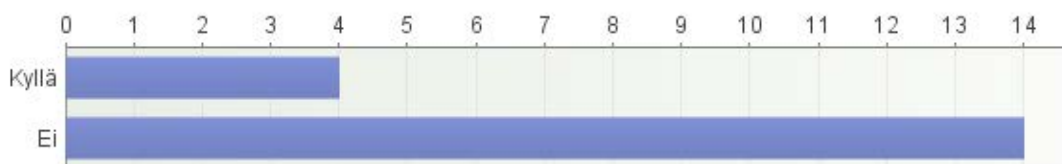
Kuvio 7. Vastaajien opiskelupaikat.

17 nuorista kertoi suorittaneensa peruskoulun, 6 ylioppilastutkinnon ja 4 ammatillisen perustutkinnon. (Kuvio 8.)

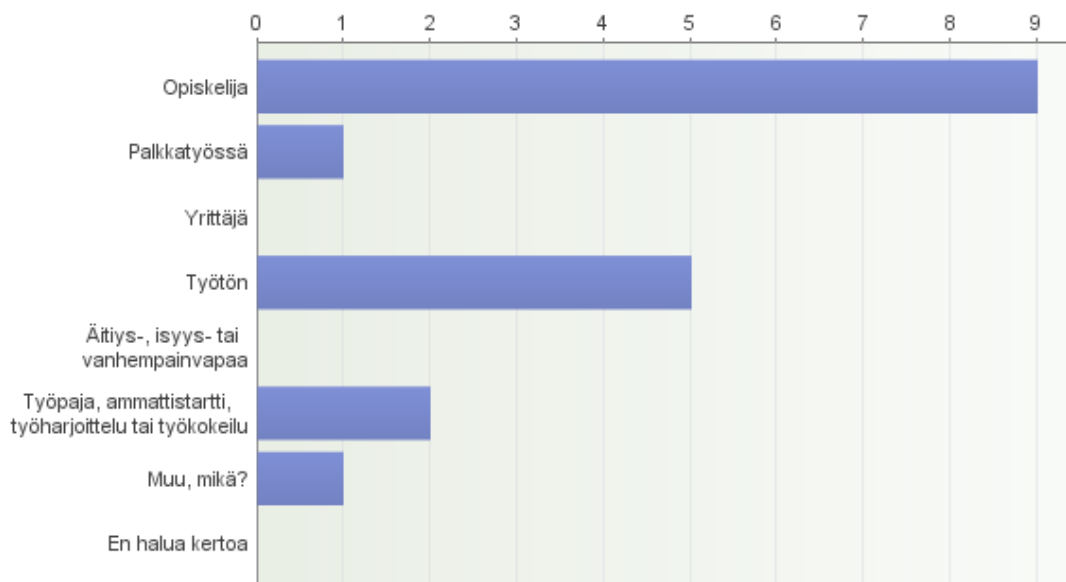
Kuvio 8. Tutkinnot, joita vastaajat ovat suorittaneet.

Nuorista 4 kertoi tekevänsä palkkatyötä tällä hetkellä ja 14 vastaajista ei ollut palkkatyössä. (Kuvio 9.)

Kuvio 9. Vastaajien työskentelytilanne.

9 nuorista on opiskelijoita, 5 nuorista oli työttömänä, 1 palkkatyössä, 2 työpajassa, ammattistartissa, työharjoittelussa tai työkokeilussa ja 1 osa-aikatyössä. (Kuvio 10.) Tässä kysymyksessä palkkatyötä tekevät ovat ilmeisesti katsoneet työpajatoiminnan, ammatistartin, työharjoittelu tai työkokeilun palkkatyöksi edellisen kysymyksen vastausten mukaan.

Kuvio 10. Vastaajien tämän hetkinen pääasiallinen toiminta.

Yhteenvedona tutkimusjoukosta voisin kertoa, että eniten vastaajia oli vuosina 1995, 1996 ja 1998 syntyneitä nuoria. Selvästi yli puolet vastaajista oli naisia ja asuivat muussa vuokra-asunnossa sekä yksin. Vastanneet olivat muuttaneet kotoa pois keskimäärin 18

vuotiaana. Puolet vastaajista oli opiskelemaisissa ja puolet ei. Eniten vastanneita oli opiskelemaisissa toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa. Melkein kaikilla vastanneista oli peruskoulu suoritettuna. Vastaajista suurin osa oli opiskelijoita ja työttömiä.

4.3 Aineiston analyysi

Aineiston analysointi sujui helpommin kuin olin kuvitellut, sillä Webropolin avulla sain nuorten kyselytulosten vastaukset siirrettyä Webropolista suoraan Excelliin, jolloin kuvioiden ja taulukoiden tekeminen oli helppoa. Kun oli saanut kerättyä ja tallennettua aineiston, aloitin sen käsittelyn. Tiedot piti käsitellä niin, että sain tutkimuskysymyksiini vastaukset ja tutkimusongelma tulisi niiden pohjalta ratkaistua. (Heikkilä 2014, 138.)

Päätin tehdä tutkimustuloksista kuvioita ja taulukoita, sillä mielestäni ne ovat informatiivisempia ja tuovat tekstin lomaan nopean tiedon siitä, mitä nuoret ovat kyselyssä vastanneet. Taulukoissa tarkkuus oli oleellista ja kuvioilla halusin tuoda yksinkertaisen ja nopean tiedon. Tilastokuvioille ominaista on se, että se välittää tietoa visuaalisesti, saa katsojan kiinnostuksen puoleensa, ei vääristä tietoon liittyvää sanomaa, välittää paljon tietoa pienessä tilassa sekä antaa katsojalleen monitasoisempia oivalluksia. (Heikkilä 2014, 148-149.)

Päätin tehdä kuviot väritettyinä neutraaleilla sävyillä, jolloin niiden lukeminen tekstin lomassa on mielenkiintoisempaa ja ne elävöittävät tutkimustulosten lukemista. Taulukot päätin tehdä mustavalkoisina, sillä ne ovat selkeämpiä ja helpompia lukea niiden sisältämien lukujen takia. Tutkimuksen validiteetin eli pätevyyden varmistin tutkimuksen huolellisella suunnittelulla sekä hyvin harkitulla tiedonkeruumenetelmällä. Tutkimuslomakkeessa kysymykset mittasivat oikeita asioita ja ne kattoivat koko tutkimusongelman, eli sain vastaukset tutkimuskysymyksiini. Myös kyselyn korkea vastausprosentti ja perusjoukon tarkka määrittäminen edesauttavat validiutta tutkimuksessani. (Heikkilä 2014, 27.)

5 TUTKIMUSTULOKSET OPPAAN PERUSTAKSI

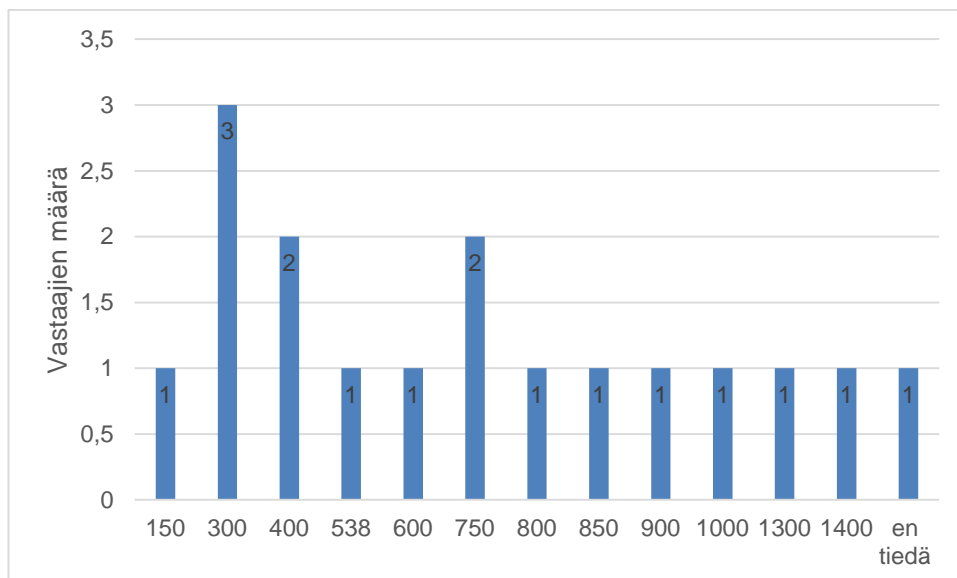
Tässä opinnäytetyössä tein kahdenlaista tutkimusta. Tein strukturoidun Webropol -kyselyn Turun Kaupunkilähetys ry:n toiminnassa mukana oleville nuorille (liite 3) ja lisäksi tein sähköpostitse Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijöille haastattelun (liite 2), jossa oli avoimia kysymyksiä liittyen nuorten taloudenhoitoon, taloudellisiin taitoihin sekä nuorten tulevaisuuden taloudellisiin taitoihin.

Strukturoidulla kyselyllä varmistin, että kyselyyn vastaaminen olisi helppoa ja nopeaa, jolloin saisin nuorilta mahdollisimman paljon vastauksia kyselyyn. Myös leffalippujen arvonta vastaajien kesken varmasti nosti nuorten mielenkiintoa vastata kysymyksiin. Kyselyyn vastaamisen lomassa nuoret pääsivät miettimään omia kulutustottumuksiaan sekä kokonaisvaltaista taloudenhoitoaan. Kysely lähti 35 nuorelle, jotka ovat mukana Turun Kaupunkilähetys ry:n toiminnassa. Kyselyyn vastasi 18 nuorta, joten vastausprosentiksi tuli 51,4 %. Olin erittäin tyytyväinen, että näinkin moni nuori jaksoi nähdä vaivaa ja vastata kyselyyn, sillä sain heidän vastauksistaan arvokasta tietoa oppaan laatimista varten.

Seuraavissa kappaleissa esittelen tutkimuksen tuloksia tarkemmin jaoteltuina tutkimuskysymysten mukaan.

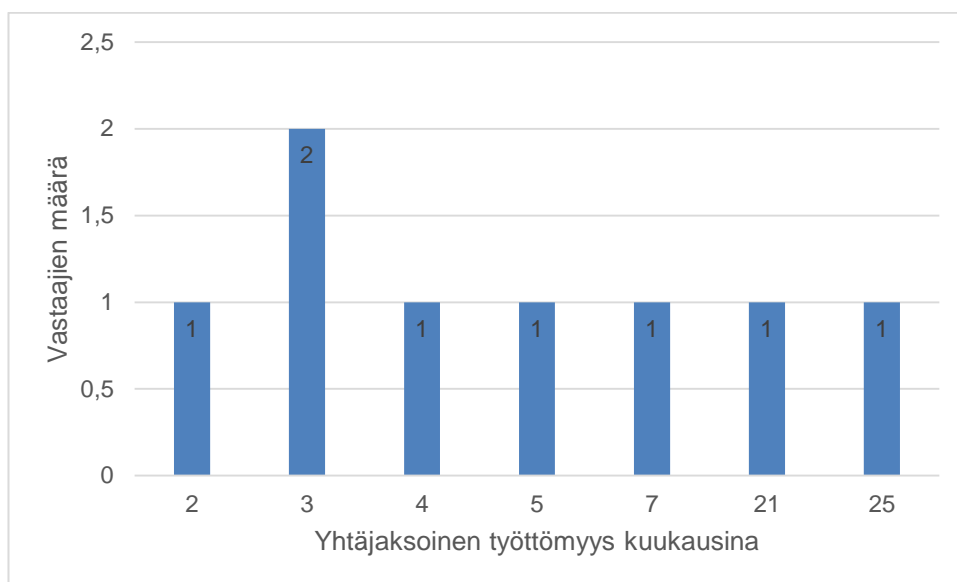
5.1 Mikä on tutkimusjoukon taloustilanne tällä hetkellä?

Nuorten arviot heidän taloutensa nettotulojen määrästä vaihtelivat 300 – 1400 € välillä ja yksi vastaajista ei osannut kertoa nettotulojensa määrää. (Kuvio 11.) Keskiarvo vastaajien nettotuloille kuukaudessa oli 632 €.

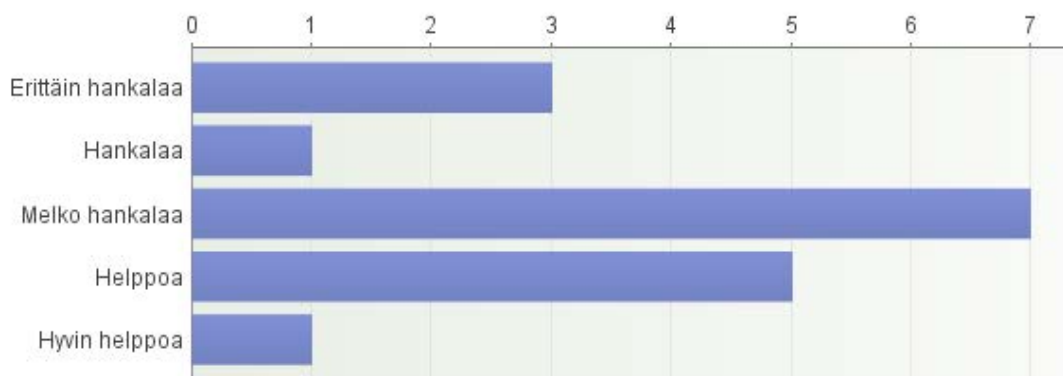
Kuvio 11. Vastaajan kotitalouden nettotulot / kk.

Työttömänä olleiden nuorten yhtäjaksoinen työttömyysaika kuukausina vaihtelu 2 kuukaudesta 25 kuukauteen. (Kuvio 12.) Keskimääräiseksi yhtäjaksoiseksi työttömyysajaksi tuli 8 kuukautta.

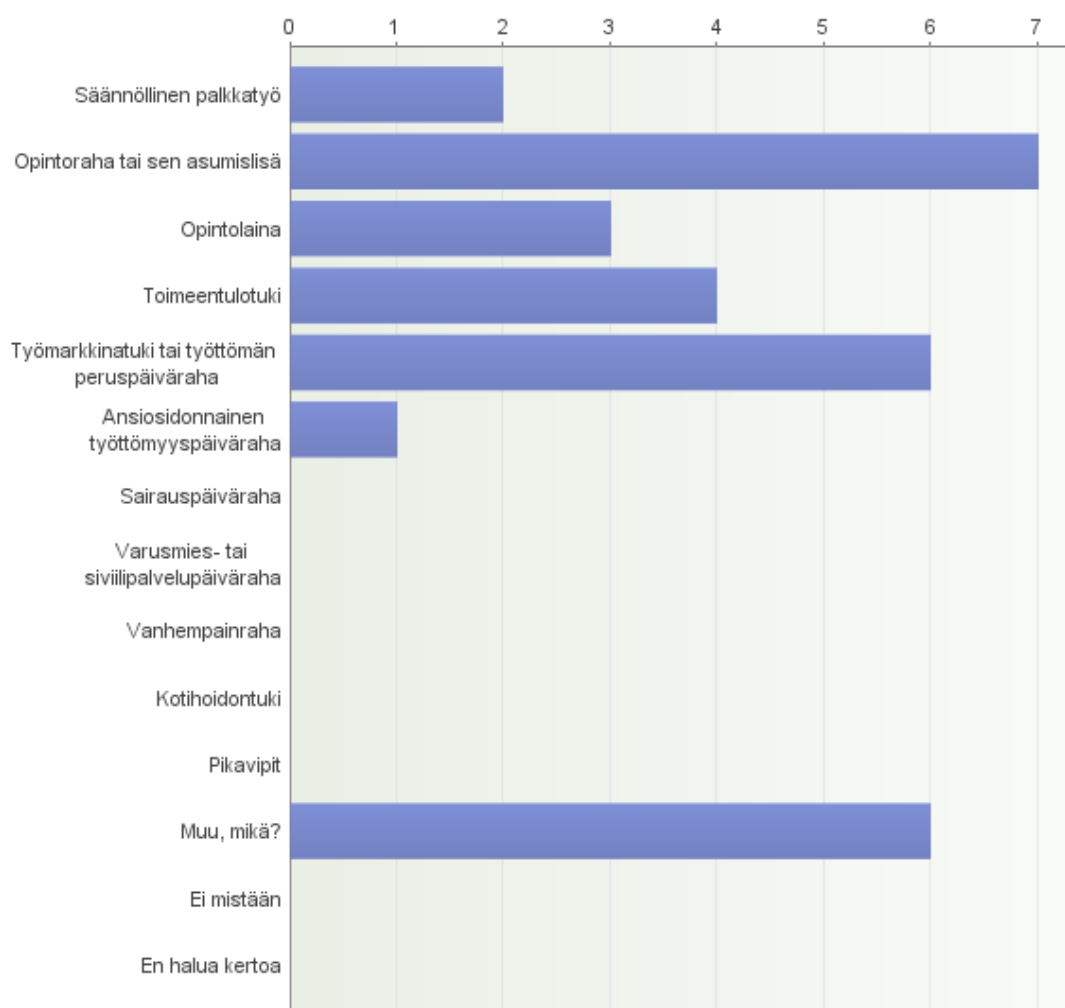
Kuvio 12. Työttömien vastaajien yhtäjaksoinen työttömyys kuukausina.

Vastaajilla 3:sta oli erittäin hankalaa kattaa kuukausittaiset menot tuloilla, 1:llä oli hankalaa, 7:llä melko hankalaa, 5:llä vastaajista helppoa ja 1:llä vastaajista oli hyvin helppoa kattaa menot tuloilla. (Kuvio 13.)

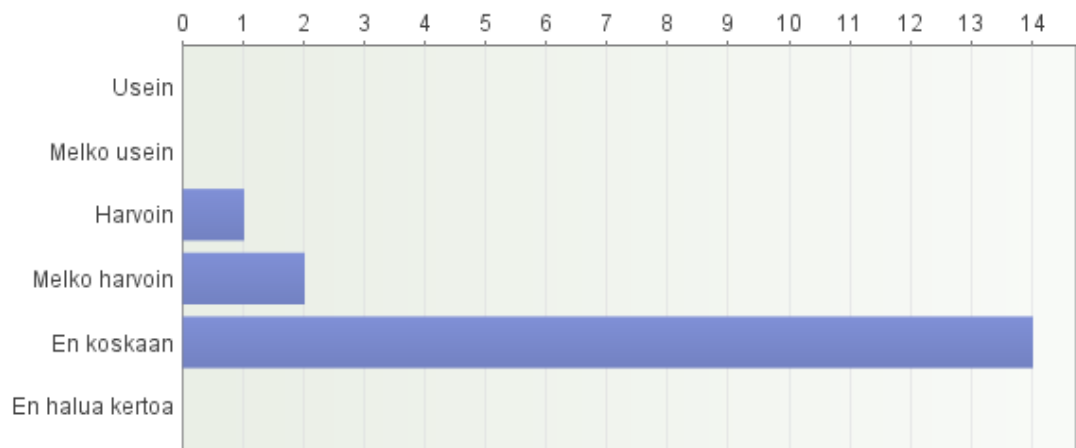
Kuvio 13. Vastaajien kotitalouden menojen kattaminen tuloilla kuukaudessa.

Pääasiallisena tulonlähteenä vastaajista 2:lla oli säännöllinen palkkatyö, 7:llä opintoraha tai sen asumislisä, 3:lla opintolaina, 4:llä toimeentulotuki, 6:lla työmarkkinatuki tai työttömän peruspäiväraha, 1:llä ansiosidonnainen peruspäiväraha ja 6:lla vastaajista joku muu. Muun vastanneet kertoivat pääasialliseksi tulonlähteekseen kuntoutusrahan, asumislisän, vanhempien maksaman koulutusrahan, sekä epäsäännöllisen palkkatyön ns. nollasopimuksen ja 2:lla muun vastaajista lisätietona oli asumistuki. (Kuvio 14.)

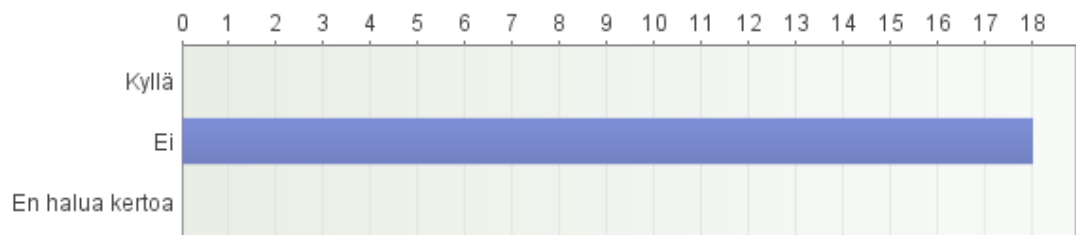
Kuvio 14. Vastaajien pääasiallinen tulonlähde.

Vastaajista 14 kertoi, ettei ollut koskaan joutunut jättämään laskuja maksamatta viimeisten 12 kuukauden aikana. 2 vastaajista kertoi joutuneensa jättämään laskuja maksamatta viimeisten 12 kuukauden aikana melko harvoin ja 1 vastaajista kertoi jättäneensä laskuja maksamatta viimeisten 12 kuukauden aikana harvoin. (Kuvio 15.)

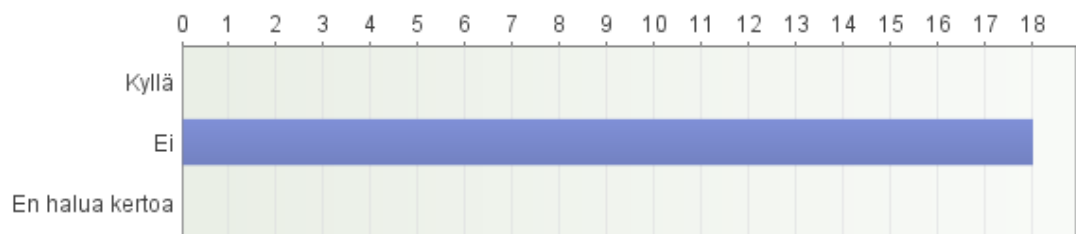
Kuvio 15. Vastaajat jättäneet laskuja maksamatta viimeisten 12 kk aikana.

Kaikki 18 vastaajaa kertoivat, ettei heillä ollut maksuhäiriömerkintöjä. (Kuvio 16.)

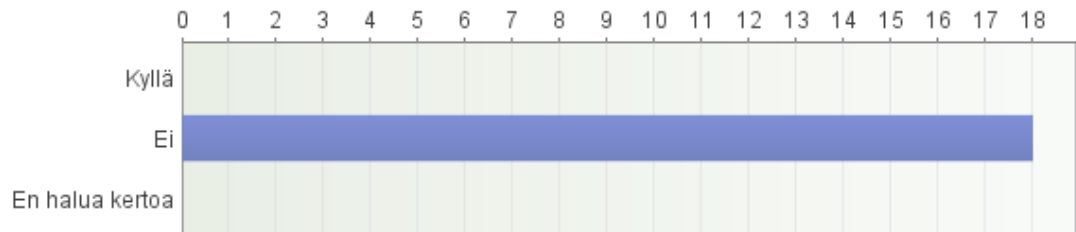
Kuvio 16. Onko vastaajalla maksuhäiriömerkintöjä.

Vastaajista 18 kertoi, että ei ollut koskaan ottanut kulutusluottoa. (Kuvio 17.)

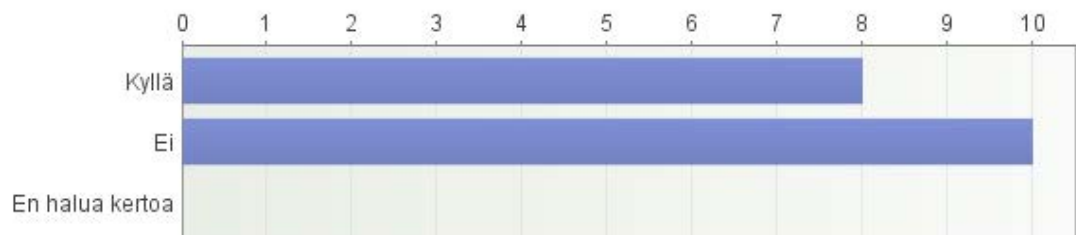
Kuvio 17. Onko vastaaja ottanut joskus kulutusluottoa.

Kaikki 18 vastaajaa kertoivat myös, etteivät olleet ottaneet koskaan pikavippejä. (Kuvio 18.)

Kuvio 18. Onko vastaaja ottanut joskus pikavippejä.

Vastaajista 8 oli saanut viimeisten 12 kuukauden aikana toimeentulotukea ja 10 vastaajista ei. (Kuvio 19.)

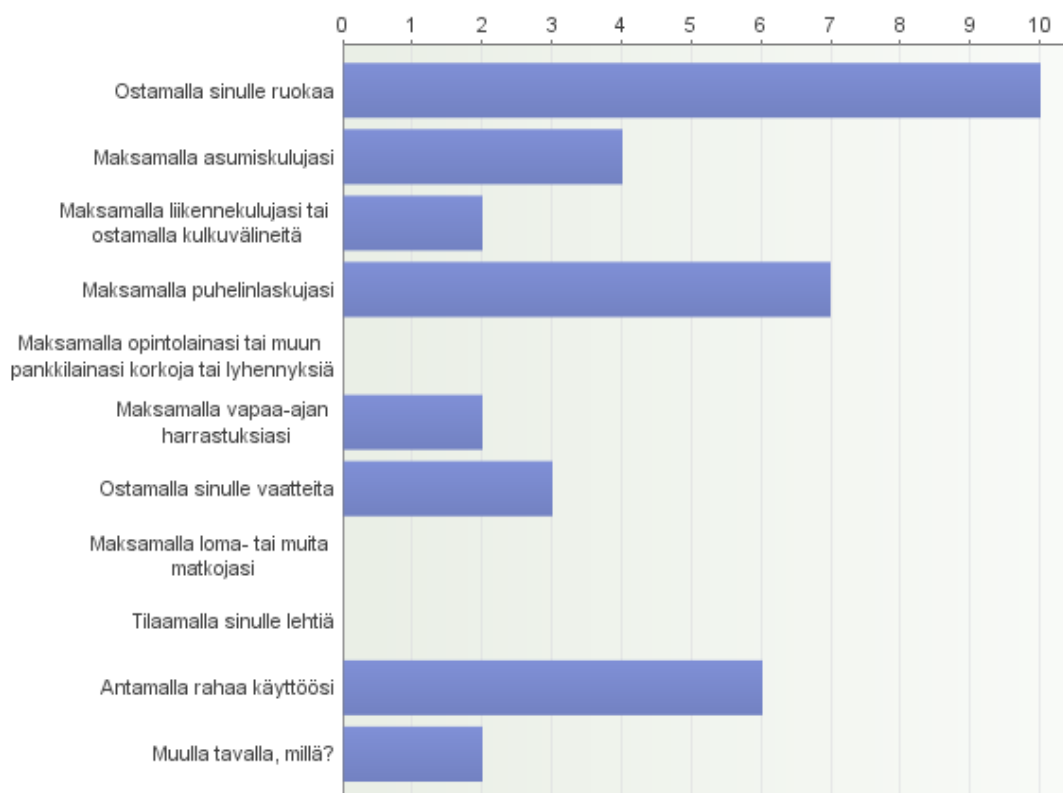
Kuvio 19. Onko vastaaja viimeisten 12 kk aikana saanut toimeentulotukea.

Vastaajista 12 vanhemmat olivat tukeneet taloudellisesti viimeisten 12 kuukauden aikana. Vastaajista 3:a vanhemmat eivät olleet tukeneet taloudellisesti viimeisten 12 kuukauden aikana ja 1 vastaajista ei halunnut kertoa. (Kuvio 20.)

Kuvio 20. Ovatko vanhemmat tukeneet vastaajaa taloudellisesti viimeisten 12 kk aikana.

Vastaajista 10 kertoi, että vanhemmat olivat tukeneet taloudellisesti ostamalla ruokaa, 4:llä vastaajista vanhemmat olivat maksaneet asumiskuluja, 2:lla vanhemmat olivat maksaneet liikennekuluja tai ostaneet kulkuvälineen, 7:llä vastaajista vanhemmat olivat maksaneet puhelinlaskuja, 2:lla vastaajista harrastuksen kuluja, 3:lle vastaajista vanhemmat olivat ostaneet vaatteita, 6:lle vastaajista vanhemmat olivat antaneet rahaa käyttöön ja 2 vastaajista kertoi vanhempien auttaneen taloudellisesti muilla tavoin. Muun vastanneet kertoivat vanhempien auttaneen ostamalla television ja toisella maksaneen osan vuok-
rasta. (Kuvio 21.)

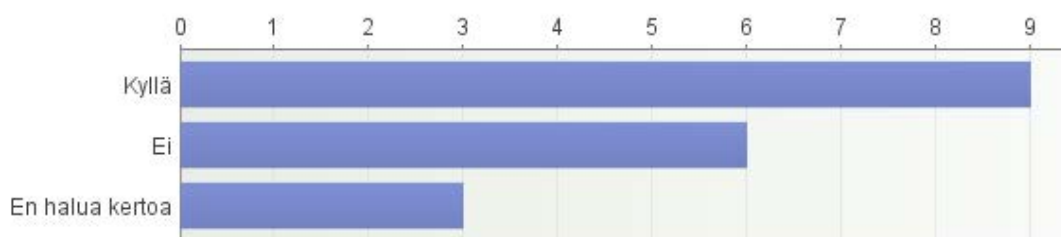
Kuvio 21. Millä tavoin vanhemmat ovat tukeneet vastaajaa viimeisten 12 kk aikana.

Vastaajista 6 kertoi joutuneensa lopettamaan joskus harrastuksen rahanpuutteen takia ja 11 vastaajista ei ollut joutunut lopettamaan harrastamista rahanpuutteen vuoksi. 11 Vastaajista kertoi jättäneensä harrastuksen aloittamatta rahanpuutteen takia ja 6 vastaajista kertoi, ettei ollut joutunut jättämään harrastuksen aloittamista rahanpuutteen takia. 10 vastaajista kertoi olleensa tapaamatta ystäviään rahanpuutteen takia ja 7 ei ollut joutunut olemaan tapaamatta ystäviään rahanpuutteen vuoksi. Vastaajista 3 oli joutunut jättämään menemättä töihin/kouluun rahanpuutteen vuoksi ja 13 vastaajista ei ollut ongelmaa töihin/kouluun menemisen kanssa rahanpuutteen vuoksi. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Oletko joutunut rahanpuutteen takia tekemään jotakin seuraavista.

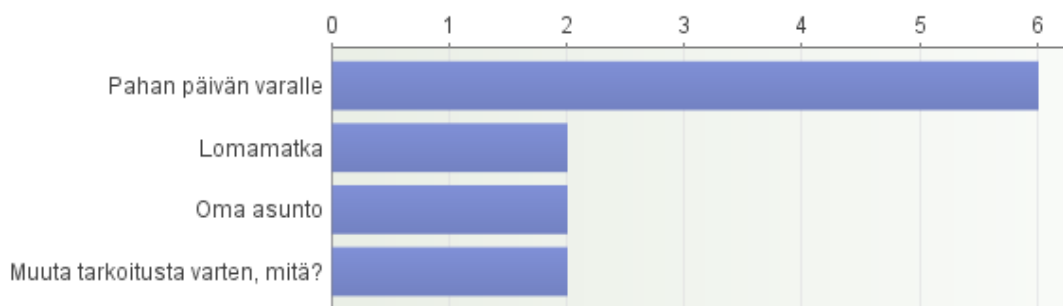
	Kyllä	Ei	Yhteensä
Lopettamaan harrastuksen	6	11	17
Jättänyt harrastuksen aloittamatta	11	6	17
Ollut tapaamatta ystäviäsi	10	7	17
Jättänyt menemättä töihin/kouluun	3	13	16
Yhteensä	30	37	67

Vastaajista 9:llä oli säästöjä, 6 vastaajista ei ja 3 ei halunnut kertoa. (Kuvio 22.)

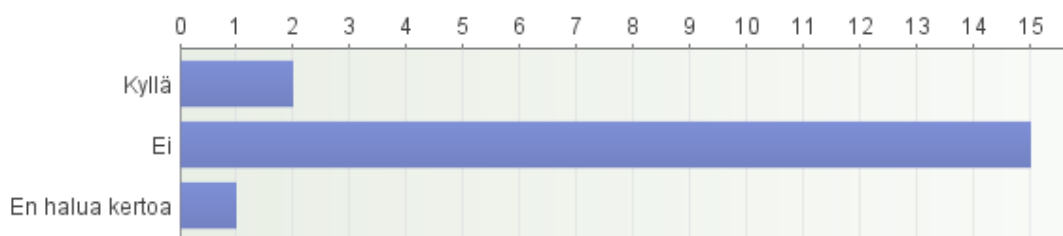
Kuvio 22. Onko vastaajalla säästöjä.

Vastaajista 6 kertoi säästäneensä pahan päivän varalle, 2 vastaajista lomamatkaan, 2 vastaajista omaan asuntoon ja 2 vastaajista muuta tarkoitusta varten. Muun vastanneet kertoivat säästäneensä rahaa ajokorttia varten. (Kuvio 23.)

Kuvio 23. Mitä varten vastaaja on säästänyt.

Vastaajista 2 kertoi saaneensa perintöä, 15 vastaajista ei ollut saanut perintöä ja 1 vastaajista ei halunnut kertoa. (Kuvio 24.)

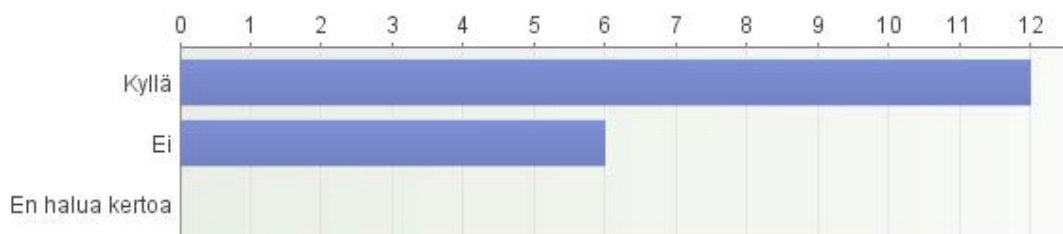

Kuvio 24. Onko vastaaja saanut perintöä.

Yhteenvedona tutkimusjoukon tämän hetkisestä taloustilanteesta voisin kertoa, että vastaajien nettotulot kuukaudessa olivat keskimäärin 632 euroa. Keskimäärin vastaajat olivat olleet työttömänä 8 kk ajan. Melkein puolella vastaajista menojen kattaminen tuloilla oli melko hankalaa ja suurella osalla vastaajista pääasiallinen tulonlähde oli opintoraha ja/tai sen asumislisä tai työmarkkinatuki/työttömän peruspäiväraha. Selvästi yli puolet vastaajista ei ollut joutunut jättämään laskuja maksamatta viimeisten 12 kk aikana. Kellään vastaajista ei ollut maksuhäiriömerkintöjä, kulutusluottoa tai pikavippejä otettuna. Melkein puolet vastaajista oli saanut toimeentulotukea viimeisten 12 kk aikana. Suurinta osaa vastaajista olivat vanhemmat tukeneet taloudellisesti, eli vanhemmat olivat ostaneet ruokaa, maksaneet laskuja tai antaneet rahaa vastaajien käyttöön. Rahanpuutteen vuoksi kolmasosa vastaajista oli lopettanut harrastuksen, yli puolet oli jättänyt harrastuksen aloittamatta ja ollut tapaamatta ystäviään ja muutamat vastanneet olivat jättäneet menemättä kouluun/töihin. Noin puolella vastaajista oli säästöjä ja eniten oli säästetty ns. pahan päivän varalle.

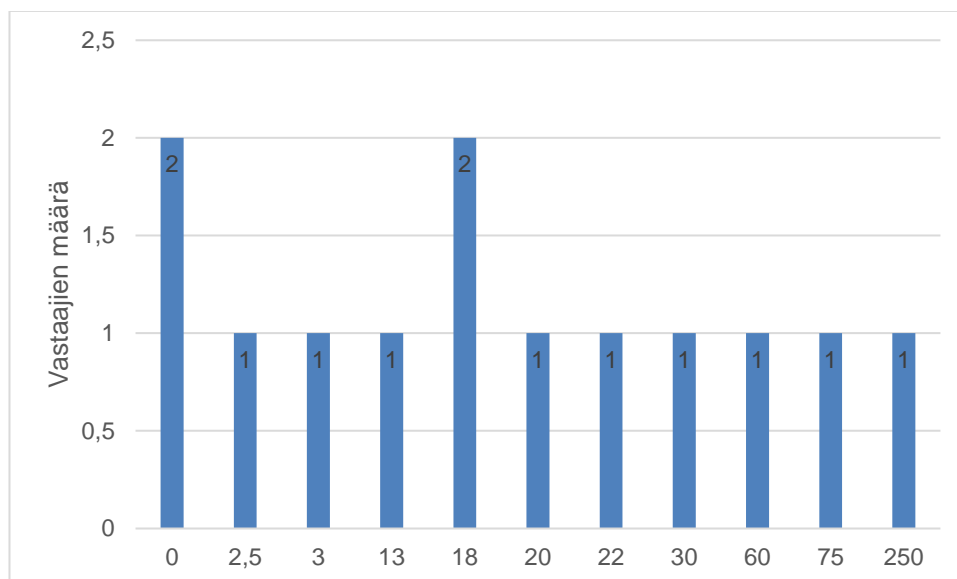
5.2 Mihin tutkimusjoukko on kuluttanut rahaa ja minkä verran?

Vastaajista 12:sta oli jokin harrastus ja 6 vastaajista kertoi, ettei heillä ollut harrastuksia. (Kuvio 25.)

Kuvio 25. Vastaajien harrastaminen.

Vastaajien rahankäyttö harrastukseen kuukaudessa vaihteli välillä 0 € - 250 €. Keskimääräisesti rahaa harrastukseen käytettiin kuukaudessa 38 € (Kuvio 26.)

Kuvio 26. Vastaajien rahankäyttö harrastukseen kuukaudessa.

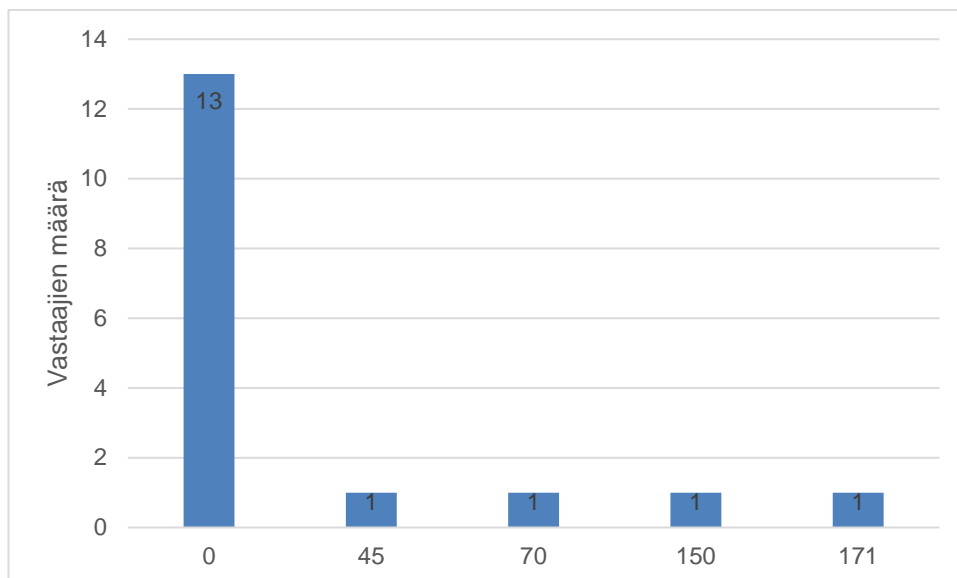
Kaikki vastaajat kertoivat, etteivät käyttäneet lainkaan rahaa huumeisiin, muihin päihteisiin tai lääkkeisiin päihtymistarkoituksessa. Olen erittäin mielissä tästä vastauksesta, mutta heräsi kuitenkin epäily, eivätkö nuoret uskaltaneet kertoa asioiden oikeaa laitaa, vai ovatko juuri nämä nuoret niin kunnollisia, etteivät käytä päihteitä?

Vastaajista 4 kertoi polttavansa säännöllisesti tupakkatuotteita, 2 kertoi polttavansa satunnaisesti ja 12 ei polttanut lainkaan viimeisten 6 kuukauden aikana. Vastaajista 17 kertoi, että käyttänyt lainkaan nuuskaa viimeisten 6 kuukauden aikana. Vastaajista 2 kertoi käyttävänsä säännöllisesti alkoholia, 13 kertoi käyttävänsä alkoholia satunnaisesti ja 3 ei käytä alkoholia lainkaan viimeisten 6 kuukauden aikana. Vastaajista 16 kertoi, ettei käytä tai ole kokeillut lainkaan huumeita viimeisten 6 kuukauden aikana ja 1 vastaajista ei halunnut vastata. Vastaajista 17 kertoi, ettei käytä tai ole kokeillut lääkkeitä päihtymistarkoituksessa viimeisten 6 kuukauden aikana ja 1 vastaajista ei halunnut vastata. 1 vastaajista kertoi pelaavansa rahapelejä säännöllisesti, 5 vastaajista kertoi pelaavansa rahapelejä satunnaisesti ja 12 vastaajista ei pelannut rahapelejä lainkaan viimeisten 6 kuukauden aikana. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Onko vastaaja tehnyt viimeksi kuluneiden 6 kk aikana jotakin seuraavista.

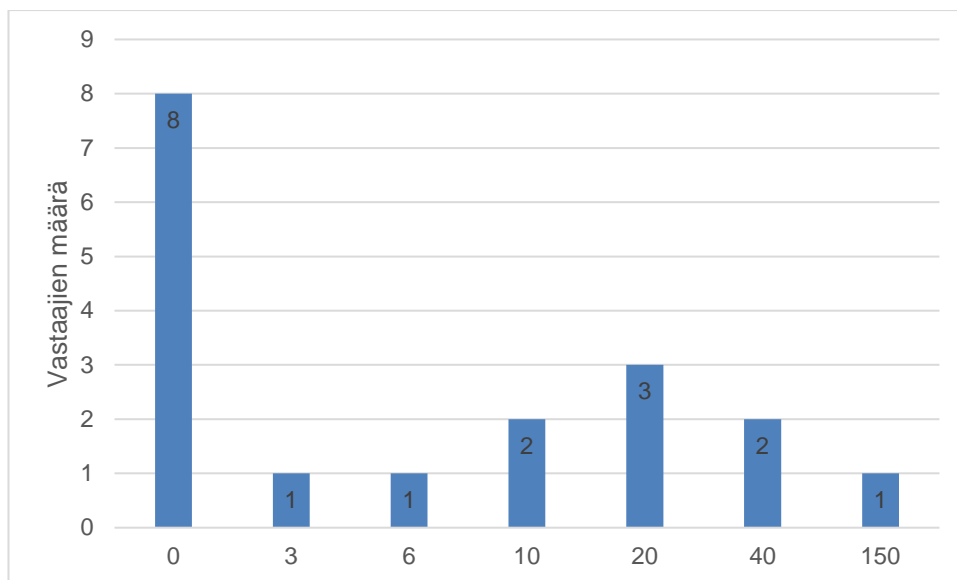
	Sään- nöl- li- sesti	Satun- nai- sesti	Ei lain- kaan	En ha- lua kertoa	Yhteensä
Polttanut tupakkatuotteita	4	2	12	0	18
Käyttänyt nuuskaa	0	0	17	0	17
Käyttänyt alkoholia	2	13	3	0	18
Käyttänyt tai kokeillut huumeita	0	0	16	1	17
Käyttänyt tai kokeillut lääkkeitä päihtymistarkoituksessa	0	0	17	1	18
Pelannut rahapelejä	1	5	12	0	18
Yhteensä	7	20	77	2	106

Vastaajista 13 kertoi, ettei käyttänyt kuukaudessa ollenkaan rahaa tupakkaan, 1 vastaajista kertoi käyttävänsä tupakkaan 45 € kuukaudessa, 1 vastaajista 70 €, 1 vastaajista 150€ ja 1 vastaajista 171 €. Keskimääräisesti vastaajat käyttivät tupakkaan rahaa kuukaudessa 24 €. (Kuvio 27.)

Kuvio 27. Kuinka paljon vastaaja käyttänyt rahaa tupakkaan kuukaudessa.

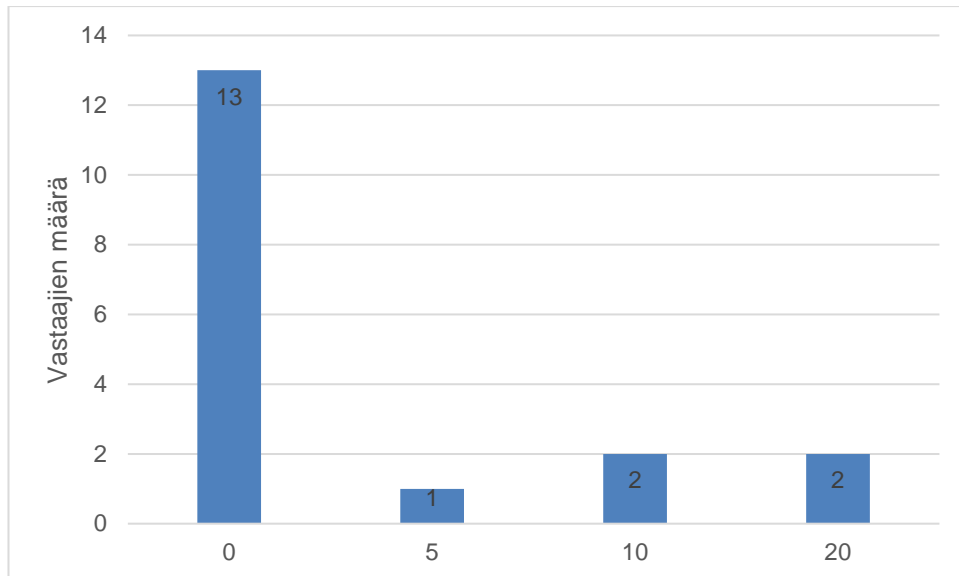
Vastaajista 8 kertoi, ettei käyttänyt lainkaan rahaa alkoholiin kuukaudessa. 1 vastaajista kertoi käyttävänsä kuukaudessa alkoholiin 3 €, 1 vastaajista 6 €, 2 vastaajista 10 €, 3 vastaajista 20 €, 2 vastaajista 40 € ja 1 vastaajista 150 €. Keskimääräisesti alkoholiin käytettiin kuukaudessa rahaa 16 € (Kuvio 28.)

Kuvio 28. Kuinka paljon vastaaja käyttänyt rahaa alkoholiin kuukaudessa.

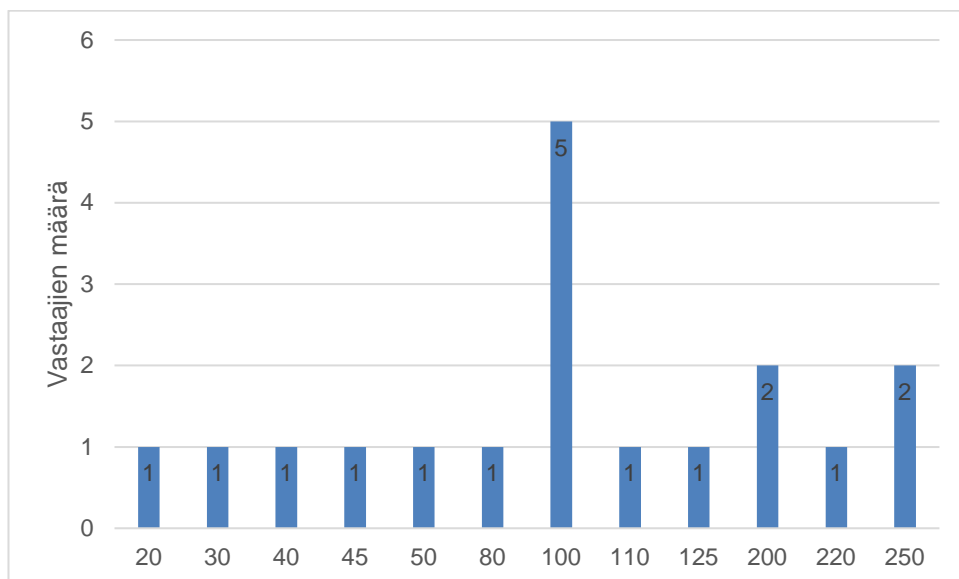
Vastaajista 13 kertoi, ettei käyttänyt rahaa rahapeleihin kuukaudessa lainkaan. 1 vastaajista kertoi käyttävänsä rahapeleihin rahaa kuukaudessa 5 €, 2 vastaajista 10 € ja 2

vastaajista 20 €. Keskimääräisesi rahaa rahapeleihin käytettiin kuukaudessa 4 €. (Kuvio 29.)

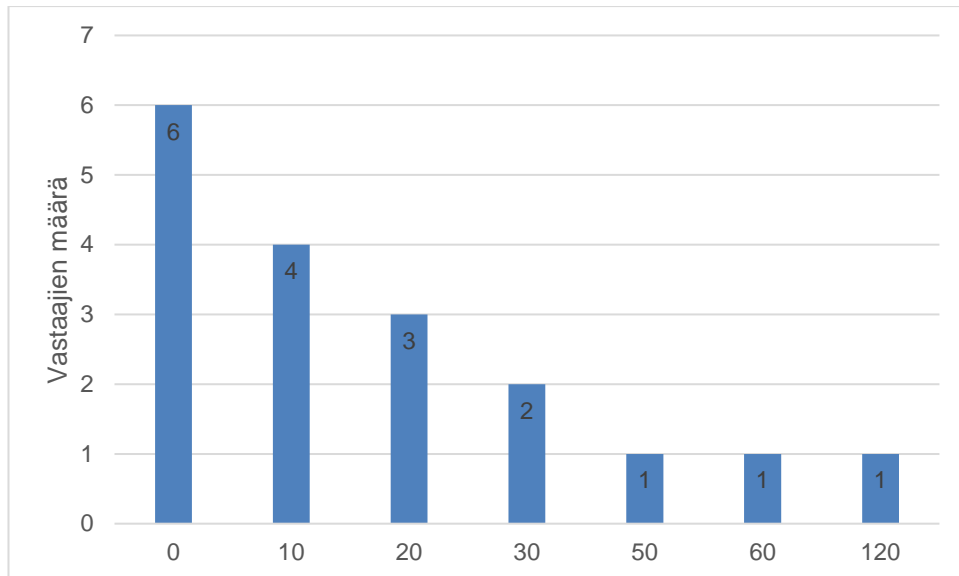
Kuvio 29. Kuinka paljon vastaaja käyttänyt rahaa rahapeleihin kuukaudessa.

Vastaajien vastaukset ruokakaupasta ostetun ruoan rahamääräiseen käyttöön vaihtelivat välillä 20 € - 250 €. Keskimääräisesti ruokakauppaan käytettiin rahaa kuukaudessa 118 €. (Kuvio 30.)

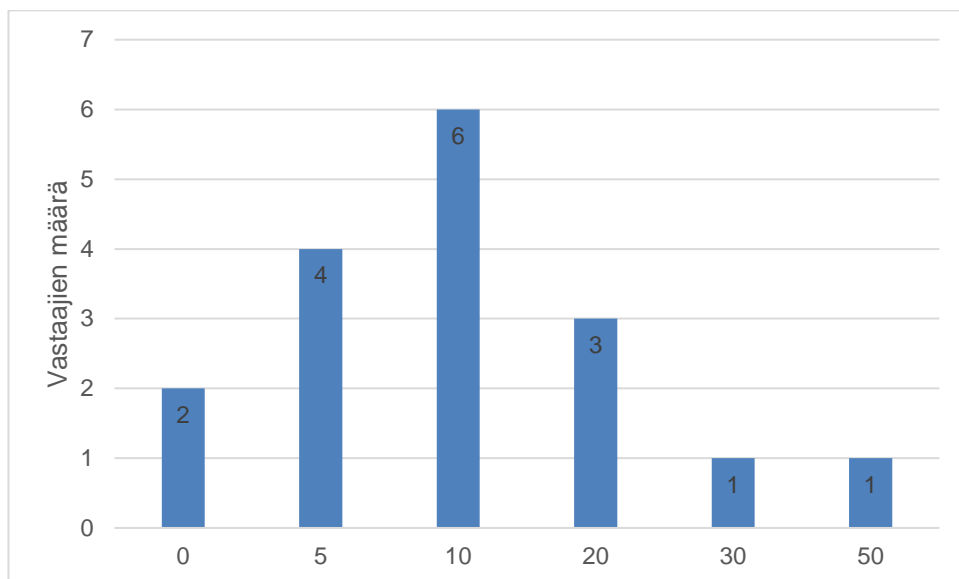
Kuvio 30. Vastaajien rahankäyttö ruokakaupasta ostettuun ruokaan kuukaudessa.

Ravintoloihin kuukaudessa vastaajat kertoivat käyttävänsä rahaa välillä 0 € - 120 €. Keskimääräisesti ravintoloihin käytettiin rahaa kuukaudessa 22 € (Kuvio 31.)

Kuvio 31. Vastaajien rahankäyttö ravintoloihin kuukaudessa.

Kahviloihin vastaajat kertoivat käyttävänsä rahaa välillä 0 € - 50 €. Keskimääräisesti rahaa käytettiin kahviloihin kuukaudessa 15 € (Kuvio 32.)

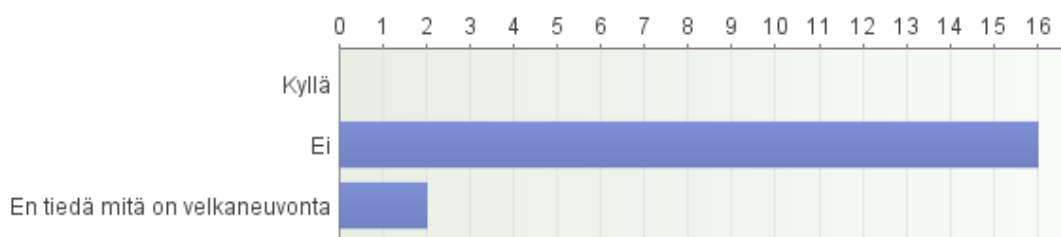

Kuvio 32. Vastaajien rahankäyttö kahviloihin kuukaudessa.

Yhteenvetona, mihin tutkimusjoukko oli käyttänyt rahaa ja minkä verran, yli puolella vastaajista oli jokin harrastus ja harrastuksiin käytettiin rahaa kuukaudessa keskimäärin 38 euroa. Kukaan vastaajista ei käyttänyt lainkaan rahaa huumeisiin tai muihin päihteisiin. Suurin osa vastaajista käytti alkoholia satunnaisesti ja siihen käytettiin rahaa kuukausitasolla keskimäärin 16 euroa. Tupakkaan käytettiin rahaa keskimäärin kuukaudessa 24 euroa ja rahapeleihin 4 euroa. Ruokakaupasta ostettuun ruokaan käytettiin keskimäärin rahaa kuukaudessa 118 euroa, ravintoloihin 22 euroa ja kahviloihin 15 euroa.

5.3 Minkälainen tietämys tutkimusjoukolla on talousasioista?

Vastaajista 16 ei ole ollut velkaneuvonnassa ja 2 vastaajista ei tiennyt mitä velkaneuvonta on. (Kuvio 33.)

Kuvio 33. Onko vastaaja ollut velkaneuvonnassa.

Vastaajista 16 tiesi mikä on esitäytetty veroilmoitus ja 2 vastaajista ei. (Kuvio 34.)

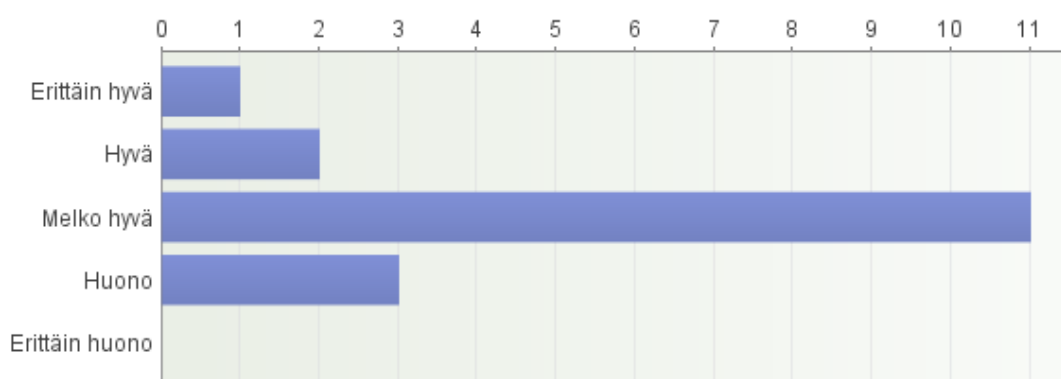
Kuvio 34. Tietääkö vastaaja mikä on esitäytetty veroilmoitus.

Vastaajista 17 tiesi mikä on vuokratakuu ja vastaajista 1 ei. (Kuvio 35.)

Kuvio 35. Tietääkö vastaaja mikä on vuokratakuu.

Vastaajista 1 kertoi, että hänen taloustietämyksensä on tasolla erittäin hyvä, 2:lla vastaajista tasolla hyvä, 11:lla vastaajista tasolla melko hyvä ja 3:lla vastaajista tasolla huono. (Kuvio 36.)

Kuvio 36. Millä tasolla vastaajan taloustietämys on hänen omasta mielestään.

Vastaajista 5 tiesi mikä on nuorisotakuu ja vastaajista 13 ei tiennyt nuorisotakuusta. (Kuvio 37.)

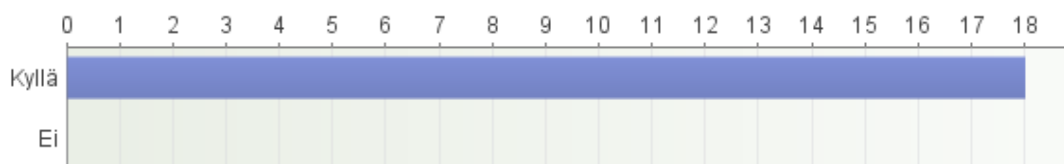
Kuvio 37. Tietääkö vastaaja mikä on nuorisotakuu.

Vastaajista 6 kertoi haluavansa lisää tietoa taloudenhoitoon liittyvistä asioista, 4 vastaajista ei halua lisää tietoa taloudenhoitoon liittyvistä asioista ja 8 vastaajista ei osannut sanoa haluavatko lisää tietoa. (Kuvio 38.)

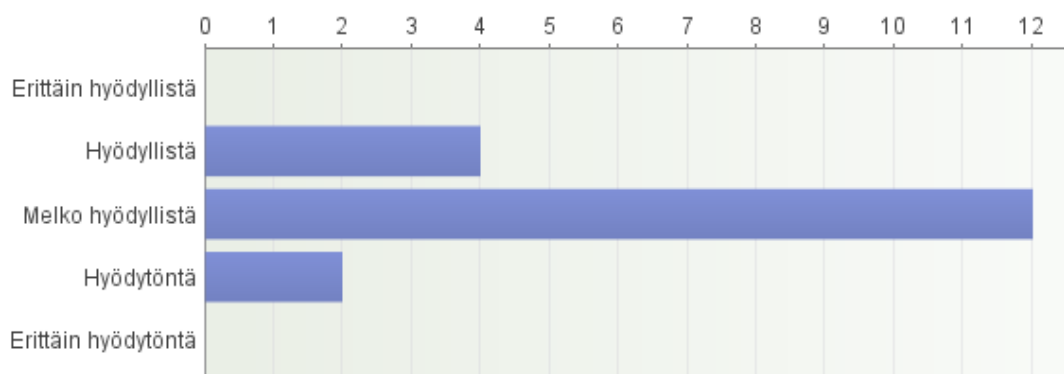
Kuvio 38. Haluaako vastaaja lisää tietoa taloudenhoitoon liittyvistä asioista.

Kaikki 18 vastaajaa olivat hakeneet tietoa talouteen liittyvistä asioista esimerkiksi netistä. (Kuvio 39.)

Kuvio 39. Onko vastaaja hakenut tietoa talouteen liittyvistä asioista esim. netistä.

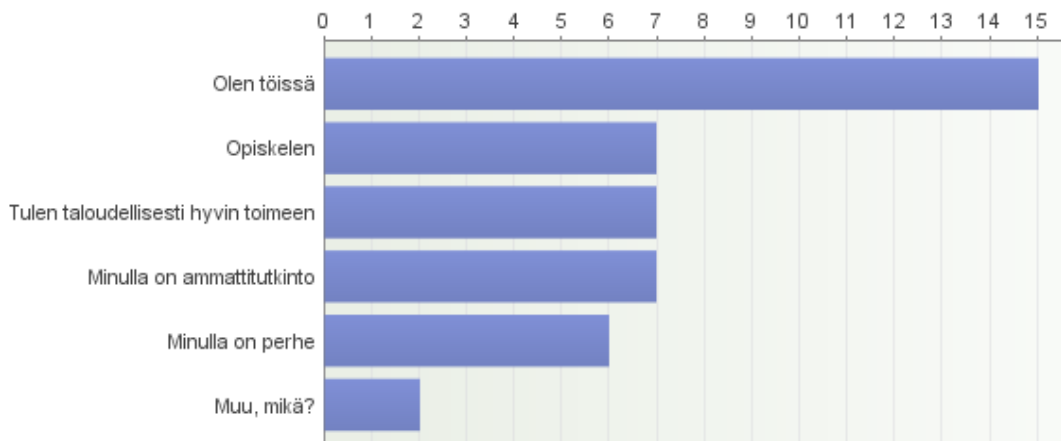
Vastaajista 4 kertoi, että heidän netistä löytämänsä tieto talouteen liittyvistä asioista oli heidän tapauksessaan hyödyllistä, 12 vastaajista kertoi tiedon olleen melko hyödyllistä ja vastaajista kaksi kertoi tiedon olleen heidän tapauksessaan hyödytöntä. (Kuvio 40.)

Kuvio 40. Vastaajan löytämän tiedon taso hänen tapauksessaan.

Vastaajista 15 kertoi kuvittelevansa 5 vuoden kuluttua olevansa töissä, 7 vastaajista opiskelevansa, 7 vastaajista tulevansa taloudellisesti hyvin toimeen, 7 vastaajista suorittaneensa ammattitutkinnon, 6 vastaajista perustaneensa perheen ja 2 vastaajista vastasi

muun. Toinen muun vastaajista kertoi omistavansa hienon asunnon ja toinen vastaajista ei osannut sanoa yhtään, mikä häntä odottaa 5 vuoden kuluttua. (Kuvio 41.)

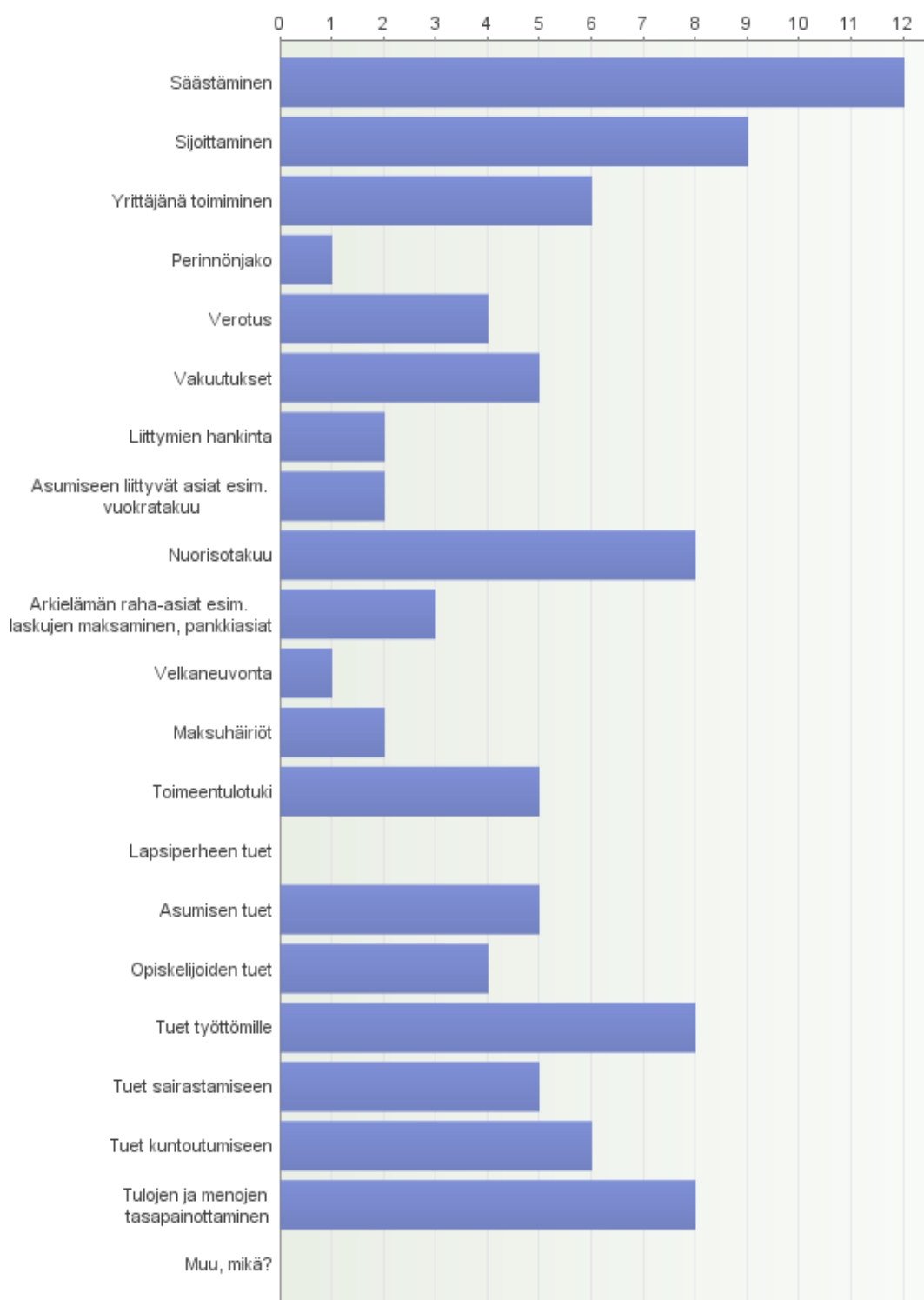

Kuvio 41. Millaisena vastaaja kuvittelee elämänsä 5 vuoden kuluttua.

Yhteenvedona tutkimusjoukon tietämys talousasioista on, että kukaan vastaajista ei ollut käynyt velkaneuvonnassa. Melkein kaikki vastaajat tiesivät mikä on esitäytetty veroilmoitus samoin kuin vuokratakuukin tiedettiin, mutta nuorisotakuuta ei tunnettu. Yli puolet vastaajista koki taloustietämyksensä olevan melko hyvällä tasolla, mutta yli melkein puolet vastaajista ei osannut sanoa haluaako lisää tietoa talousasioista. Kaikki vastaajat olivat hakenneet tietoa talousasioista netistä ja selvästi yli puolella vastaajista tieto oli ollut melko hyödyllistä. Melkein kaikki vastaajat toivoivat olevansa viiden vuoden kuluttua töissä.

5.4 Millaisista taloudenhoitoon liittyvistä asioista tutkimusjoukko haluaa lisää tietoa?

Vastaajista 12 kertoi haluavansa lisää tietoa säästämisestä, 9 vastaajista sijoittamisesta, 6 vastaajista yrittäjänä toimimisesta, 1 vastaajista perinnönjaosta, 4 vastaajista verotuksesta, 5 vastaajista vakuutuksista, 2 vastaajista liittymien hankinnasta, 2 vastaajista asumiseen liittyvistä asioista, 8 vastaajista nuorisotakuusta, 3 vastaajista arkielämän raha-asioista, 1 vastaajista velkaneuvonnasta, 2 vastaajista maksuhäiriöistä, 5 vastaajista toimeentulotuesta, 5 vastaajista asumisen tuista, 4 vastaajista opiskelijoiden tuista, 8 vastaajista työttömien tuista, 5 vastaajista sairastamisen tuista, 6 vastaajista kuntoutumisen tuista ja 8 vastaajista halusi lisää tietoa tulojen ja menoja tasapainottamisesta. (Kuvio 42.)

Kuvio 42. Millaisista taloudenhoitoon liittyvistä asioista vastaaja haluaisi lisätietoa.

5.5 Missä taloudenhoitoon liittyvissä asioissa tutkimusjoukko tarvitsee apua Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijöiden mielestä?

Tein sähköpostitse haastattelun Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijöille (liite 2). Sähköposti-kyselyyni vastasivat 10.1.2017 Kaisa Lunden sekä 16.1.2017 Sari Virkkunen ja Päivi Rouvali. Ensimmäisenä kysymyksenä kysyin heiltä, että millaisissa talouteen liittyvissä asioissa nuoret heidän mielestään kaipaavat eniten apua ja millaisista asioista on kyselty eniten. Vastauksissa nousivat esiin erilaisten tukien hakeminen, millaisia tukia nuoret voivat erilaisissa elämäntilanteissa saada sekä tukiin liittyvät karenssit ja siirtymääjat. Esiin nousivat myös budjetin suunnittelu, rahan riittäminen kuukausittaisiin menoihin, pankkiasioden hoitaminen, vuokravakuuksiin liittyvät asiat, velkaantuminen ja maksuhäiriömerkintä, veroasiat sekä rahan lainaaminen.

Kolmantena kysymyksenä oli, että millaisena näet nuorten taloudellisten taitojen olevan 5 vuoden päästä. Vastauksista huokui toivo siitä, että tietoisuus vippivelkojen riskeistä olisi lisääntynyt. Koska käteisen rahan käyttäminen on selvästi vähentynyt, sen seurauksena osalle nuorista rahan riittävyyden hahmottaminen on hankalaa, jolloin syntyy velkaantumista. Budjetointiin liittyvillä sovelluksilla nuoret voisivat suunnitella rahankäyttöään paremmin. Vanhempien esimerkki ja kulttuurin ylläpitämät kulutustottumukset ja -vaatimukset vaikuttavat nuorten tilanteeseen. Nuorempi sukupolvi ei enää kannakaan traumaattisia kokemuksia 90-luvun laman velkaongelmista.

Velan ottaminen on yhteiskunnassa muuttunut hyväksyttävämmäksi, mutta sen mekanismeja tunnetaan entistä huonommin. Toisaalta pikalainojen myöntämistä säädellään hieman aiempaa paremmin. Nuorten syrjäytyminen ja yhteiskunnan normeista putoaminen on viime vuosina yleistynyt, toisen asteen koulutuksissa opetusta ja ohjausta vähennetään, kun opetusta siirretään enemmän työpaikoille. Tästä kärsivät eniten syrjäytymisuhan alla elävät nuoret, jotka kaipaavat ohjausta ja tukea pärjätäkseen opinnoissa. Vastauksista oli luettavissa pelko siitä, että tämän suuntainen kehitys vaikuttaa negatiivisesti nuorten taloustaitoihin.

Neljäs kysymys koski muita kommentteja/asioita, joita työntekijöille tuli mieleen liittyen nuorten talousasioihin. Heidän mielestään olisi erittäin tärkeää, että nuoret saisivat jo peruskoulussa konkreettista rahankäytön opetusta, joka ikävaiheeseen sopivalla sekä kiinnostavalla tavalla. Erityisen tärkeää se nuorille, jotka eivät saa talousopastusta talousasioihin kotoa. Talousasioita on vaikea oppia kirjoista tai oppaista. Tämä tarkoittaa

sitä, että nuori tarvitsee rinnalleen luotettava aikuisen, jolta kysyä ja jonka kanssa opetella vastuullista taloudenhoitoa. Talousasiat saattavat huolestuttaa ja stressata monia nuoria, jotka ovat jo ennestään vaikeassa tilanteessa esim. sairauden tai työkyvyttömyyden johdosta. Nuorten velkaantumisen ennaltaehkäisyyn pitäisi saada lisää resursseja ja sosiaaliohjausta, sekä palveluohjausta tulisi lisätä niin kouluissa kuin sosiaalitoimessa.

5.6 Mitä asioita Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijät haluaisivat oppaassa käsiteltävän?

Toisena kysymyksenä oli, että mitä asioita tai asiakokonaisuuksia itsenäistymisvaiheen turkulaisille nuorille tulevassa talousoppaassa pitäisi käsitellä. Vastauksista nousivat esiin samat teemat kuin kysymyksessä yksi, eli budjetointi, omiin tuloihin suhteutettu rahankäyttö, maksuhäiriömerkinnän synty ja sen vaikutukset, tahot mistä voi hakea apua erilaisiin talousongelmiin, kulutusluottojen kustannukset, maksusuunnitelman neuvottelminen maksuvaikeuksissa, sekä mitä tehdä, kun rahat loppuvat, eli tukien tai avustusten hakeminen.

6 LOPUKSI

Kuten Kuparikin (2011, 75.) kirjoitti; ”nuoret eivät ole erityisen hyvin selvillä, mitä tukia yhteiskunnan kautta on saatavilla.” Tämän tutkimustuloksen halusin myös itse tuoda esille, sillä tutkimuksessani kävi ilmi, että nuoret todellakin kaipaavat lisää tietoa yhteiskunnan tarjoamista tuista. Kuten kirjoittamastani kappaleesta; 5.4 Millaisista taloudenhoitoon liittyvistä asioista tutkimusjoukko haluaa lisää tietoa? käy ilmi, nuoret haluavat lisää tietoa säästämisestä, sijoittamisesta, nuorisotakuusta, yrittäjyydestä, toimeentulotuesta ja muista Kelan tarjoamista tuista sekä tulojen ja menojen tasapainottamisesta. Mielestäni tämä kertoo siitä, että itsenäistyville nuorille olevaa talousopasta todella tarvittaisiin Turun Kaupunkilähetys ry:ssä, jossa kerrotaisiin juuri noista asioista, jolloin nuorten talousongelmia voitaisiin ehkäistä tehokkaammin, kun nuoret esimerkiksi tietäisivät millaisiin tukiin ovat oikeutettuja.

”Reliabiliteetilla eli luotettavuudella tarkoitetaan tulosten tarkkuutta.” Luotettavalta tutkimukselta vaaditaan, että se on pystyttävä toistamaan samanlaisin tuloksin. ”Yhteiskunnan monimuotoisuudesta ja vaihtelevuudesta johtuen yhden tutkimuksen tulokset eivät välttämättä päde toisena aikana tai toisessa yhteiskunnassa.” (Heikkilä 2014, 28.) Tiedän, että tutkimuksessani on luotettavuuden kanssa ongelmia, sillä sain tietää Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijöiltä, että heidän tiedossaan on nuoria, joilla on maksuhäiriömerkintöjä sekä velkaa, mutta nämä nuoret eivät ilmeisesti ole edes halunneet vastata kyselyyni, sillä se olisi tuonut heidät liian lähelle todellisuutta. Luulen, että näille nuorille talousasioiden miettiminen ja kyselyyn vastaaminen olisi ollut liikaa, sillä he varmasti tiedostavat ongelmansa, mutta eivät halua miettiä niitä sen enempää kuin niitä on mietittävä joka päivä kotiin tullessaan, jossa odottavat avaamattomat laskut.

Vaikka ne nuoret, joilla meneekin talousasioiden saralla huonommin, eivät vastanneet kyselyyni, niin sain silti vastanneilta nuorilta riittävästi vastauksia kertomaan osittain muidenkin nuoren mielipiteitä. Yleisesti ottaen Turun Kaupunkilähetys ry:n toiminnassa mukana olevat nuoret ovat aika hyvin selvillä talousasioista, mutta kaipaavat silti lisää tietoa erilaisista talouteen liittyvistä asioista. Olen myös erittäin mielissäni siitä, että nuoret kokivat elämänsä 5 vuoden kuluttua olevan positiivisemmassa tilassa, sillä useat kuvittelivat olevansa töissä, opiskelevansa, tulevansa taloudellisesti hyvin toimeen tai omaavansa ammattitutkinnon. Mielestäni tämä kertoo siitä, että nuoret ovat valmiita tekemään

töitä oman tulevaisuutensa eteen, kunhan saavat tarvittaessa apua ja lisätietoa, jos uhkaavat mennä hakoteille omien valintojensa kanssa.

Tätä tutkimusta on mahdollista käyttää muissa nuoriin liittyvissä jatkotutkimuksissa ja mahdollisesti jo syksyllä 2017 tätä tutkimusta käytetään perustana Turun Kaupunkilähetys ry:ssä pidettävässä talouskoulutuksessa, jolloin he tietävät mitä asioita nuorille tulevassa talouskoulutuksessa kannattaa käsitellä ja missä talouteen liittyvissä asioissa nuoret kaipaavat enemmän apua. Olisi myös mielenkiintoista tietää millaisia tutkimustuloksia saataisiin, jos tutkimusta tehtäisiin laajemmalle tutkimusjoukolle tai eri aloja opiskeleville nuorille.

Vielä johtopäätöksenä tästä kaikesta haluaisin sanoa, että vaikka Turun Kaupunkilähetys ry:n nuoret vaikuttavat kontrolloivansa melko hyvin talousasioitaan, uskon, että silti jokainen nuori tarvitsee apua elämän vaikeissa valinta- tai ongelmatilanteissa. Kuten Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijöiden sähköpostihaastattelun vastauksista kävi ilmi, tärkeää olisi tukea lapsia ja nuoria jo peruskoulusta saakka talousasioissa, jolloin rahan käyttäminen ja talousasioiden yleinen hoitaminen tulisi mukana luonnostaan. Olemme rahan ja talousasioiden kanssa tekemisissä päivittäin, tästä syystä myös itse koen tärkeäksi, että nuorille opetettaisiin talousasioita jo nuorena, jolloin pahimmilta velkakari-koilta ja maksuhäiriöiltä välttyttäisiin.

LÄHTEET

Aapola, S. & Ketokivi K. (toim.) 2014. Polkuja ja poikkeamia – Aikuisuutta etsimässä. 3. painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.

Autio, M.; Eresmaa I.; Heinonen V.; Koljonen V.; Paju P. & Wilska T. 2002. Pakko riittää. Näkökulmia nuorten maksuhäiriöihin ja kulutukseen. Helsinki: Yliopistopaino.

Autio, M. & Paju P. (toim.) 2005. Kuluttava nuoruus. Helsinki: Yliopistopaino Oy.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9., uudistettu painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Isotalo K.; Kinnunen S. 2004. Omaan kämppään! Helsinki: Kirjapaja Oy.

Kupari T. (toim.) 2011. Oma kotia etsimässä. Nuorten asuminen 2010. Helsinki: Edita Prima Oy.

Lampikoski K.; Lampikoski T. 2000. Kuluttajavisiot – näköaloja kuluttajakäyttäytymisen tulevaisuuteen. Porvoo: WSOY.

Puhu rahasta. Viitattu 4.4.2017. <http://muntalous.fi/puhu-rahasta/>.

Saarin H. 2001. Nuoruus ja hulluus, vanhuus ja viisaus? Tutkimus nuorten kulutuskäyttäytymisestä ja velkaantumisesta. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Tukenasi - Turun Kaupunkilähetys ry. Viitattu 22.3.2017. <http://tukenasi.fi/Turun%20Kaupunkil%C3%A4hetys%20ry>.

Turun Kaupunkilähetys ry. Miten tuemme nuoria? Viitattu 22.3.2017. <http://tukenasi.fi/Miten%20tuemme%20nuoria%3F>.

Saate kyselyyn Turun Kaupunkilähetys ry:n nuorille

Hei!

Nimeni on Sari Tuppurainen ja toimin vapaaehtoisena Turun Kaupunkilähetys ry:ssä TUAS:n nuorten parissa. Opiskelen Turun ammattikorkeakoulussa tradenomiksi ja teen nyt opinnäytetyönäni itsenäistyville turkulaisille nuorille talousopasta. Tässä tarvitsen Teidän apuanne hyvät nuoret! Pyytäisin Teitä vastaamaan oheiseen kyselyyn, jossa on kysymyksiä liittyen erilaisiin talouteen liittyviin asioihin. Kyselyyn vastaaminen vie aikaa vain noin 10 minuuttia. Kyselyn vastausten pohjalta lähdän kokoamaan opasta, josta tulee varmasti olemaan hyötyä niin Teille, kuin muillekin turkulaisille nuorille.

Kyselyyn vastataan täysin anonyymisti, joten kenenkään vastauksista ei käy ilmi, kuka niihin on vastannut ja vastauksianne käytetään vain tämän opinnäytetyön tekemiseen. Kyselyyn tulisi vastata pe 3.2.2017 mennessä ja arvon kaikkien kyselyyn vastanneiden kesken 2 kpl Finnkinnon leffalippuja ke 8.2.2017! Kyselyn lopussa on yhteystietolomake, jolla arvontaan voi osallistua. Ystävänpäivä on tuloillaan, joten mikäpä olisi parempi tapa muistaa rakasta ystävää tai puolisoa kuin viemällä hänet elokuviin :) Leffaliput voittaneelle ilmoitetaan asiasta henkilökohtaisesti.

Apunne olisi todella arvokasta teille käyttöön tulevan oppaan kannalta, kuin myös tukihenkilöinä toimivien vapaaehtoisten kannalta, sillä oppaan avulla he pystyvät entistä paremmin tukemaan Teitä nuoria talouteen liittyvissä kysymyksissä. Mikäli kyselyyn vastaaminen tuntuu hankalalta, voitte täyttää kyselyn, vaikka yhdessä tukihenkilönne kanssa :)

Kyselyyn tulee siis vastata 3.2.2017 mennessä oheisen linkin kautta, ja voit osallistua leffalippujen arvontaan jättämällä yhteystietosi kyselyn päätteeksi. Kyselyyn vastaaminen on täysin luottamuksellista, sillä vastaukset käsitellään anonyymisti.

Mikäli Teille tulee kysymyksiä liittyen kyselyyn, arvontaan tai opinnäytetyöhöni liittyen, niin minulle voi soittaa tai laittaa viestiä numeroon _____ tai laittaa sähköpostia osoitteeseen _____

Kiitoksia suuresti yhteistyöstä jo etukäteen!

Talvisin terveisin

Sari Tuppurainen

Sähköpostihaastattelun kysymykset ja saate Turun Kaupunkilähetys ry:n työntekijöille

KYSYMYKSET TURUN KAUPUNKILÄHETYKSEN TYÖNTEKIJÖILLE

1. Millaisissa talouteen liittyvissä asioissa nuoret mielestäsi kaipaavat eniten apua? Millaisista asioista on kysely eniten?
2. Mitä asioita tai asiakokonaisuuksia itsenäistymisvaiheen turkulaisille nuorille tulevassa talousoppaassa pitäisi mielestäsi käsitellä?
3. Millaisena luulet nuorten taloudellisten taitojen olevan 5 vuoden päästä?
4. Muita kommentteja/asioita joita tulee mieleen liittyen nuorten talousasioihin?

SAATETEKSTI

Hei! Nimeni on Sari Tuppurainen ja opiskelen Turun ammattikorkeakoulussa liiketalouden tradenomiksi. Teen TUAS:n nuorten parissa vapaaehtoistöitä ja teen nyt opinnäytetyönäni talousopasta itsenäistymisvaiheessa (16-25v.) oleville turkulaisille nuorille. Oppaan kannalta olisi merkittävän tärkeää, jos voisitte vastata edes ranskalaisilla viivoilla muutamiiin kysymyksiin, jotka ovat tässä sähköpostissa. Saisin vastauksistanne tärkeää tietoa kyselyä varten, jonka teetän Kaupunkilähetys ry:n toiminnassa mukana oleville nuorille. Näiden nuorten sekä teidän vastausten perusteella lähdän kokoamaan oppaaseen tulevia tietoja. Joten, jotta oppaaseen saataisiin mahdollisimman paljon tietoa, tarvitsen teidän apuanne. Toivoisin saavani vastauksenne kysymyksiin viimeistään 12.1.2017!

Suuret kiitokset jo etukäteen vastauksistanne!

Vastauksen voi lähettää minulle sähköpostilla osoitteeseen

Mikäli teillä on kysyttävää liittyen kysymyksiin tai oppaaseen, minulle voi soittaa numeroon tai laittaa sähköpostia aiemmin mainittuun sähköpostiosoitteeseen.

Yhteistyöterveisin Sari Tuppurainen

Kysely Turun Kaupunkilähetys ry:n nuorille

1. Minä vuonna olet syntynyt? _____
2. Sukupuoli
 - a. Nainen
 - b. Mies
 - c. Muu
 - d. En halua kertoa
3. Mikä vaihtoehtoista kuvaa parhaiten omaa asumismuotoasi:
 - a. Asun vanhemman tai vanhempien luona
 - b. Opiskelija-asunto
 - c. Muu vuokra-asunto
 - d. Minulla ei ole asuntoa
 - e. Muu, mikä? _____
4. Jos et asu enää vanhempiesi kanssa, niin minkä ikäisenä muutit pois vanhempiesi luota? _____
5. Mikä seuraavista kuvaa parhaiten kotitaloutta, jossa asut?
 - a. Asun yksin
 - b. Asun soluasunnossa/kämpin kanssa
 - c. Avio- tai avoliitossa, ei lapsia
 - d. Avio- tai avoliitossa, lapsia
 - e. Yksinhuoltaja
 - f. Muu, mikä? _____
6. Kuinka paljon kotitaloutesi nettotulot ovat kuukaudessa, eli kuinka paljon rahaa jää verojen jälkeen? (Arvioi euroina)
Noin _____ euroa
7. Opiskeletko tällä hetkellä?
 - a. Kyllä
 - b. Ei
8. Jos opiskelet, oletko tällä hetkellä:
 - a. Lukiossa
 - b. Toisen asteen ammatillisessa oppilaitoksessa
 - c. Ammattikorkeakoulussa
 - d. Yliopistossa
 - e. Muualla, missä? _____
9. Mitkä seuraavista tutkinnoista olet suorittanut (Voit vastata useamman kuin yhden vaihtoehdon)
 - a. Peruskoulu
 - b. Ylioppilastutkinnon
 - c. Ammatillisen perustutkinnon
 - d. Ammattikorkeakoulututkinnon
 - e. Yliopistotutkinnon
 - f. Ei mitään mainituista
 - g. En halua kertoa
10. Teetkö tällä hetkellä palkkatyötä?
 - a. Kyllä
 - b. Ei

11. Mikä on tällä hetkellä pääasiallinen toimintasi? Oletko:
 - a. Opiskelija
 - b. Palkkatyössä
 - c. Yrittäjä
 - d. Työtön
 - e. Äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaalla
 - f. Työpajassa, ammattistartissa, työharjoittelussa tai työkokeilussa
 - g. Jokin muu, mikä? _____
 - h. En halua kertoa
12. Jos olet työtön, niin kuinka pitkään olet ollut yhtäjaksoisesti työttömänä? Arvioi aika kuukausina.
Noin _____ kuukautta
13. Kotitaloudella voi olla erilaisia tulolähteitä ja useammalla henkilöllä tuloja. Kun kotitaloutesi kaikki tulot otetaan huomioon, onko menojen kattaminen näillä tuloilla:
 - a. Erittäin hankalaa
 - b. Hankalaa
 - c. Melko hankalaa
 - d. Melko helppoa
 - e. Helppoa
 - f. Hyvin helppoa
14. Onko sinulla jokin harrastus?
 - a. Kyllä
 - b. Ei
 - c. En halua kertoa
15. Kuinka paljon harrastuksesi maksaa kuukaudessa? Arvioi määrä euroina.
Noin _____ euroa
16. Oletko joutunut rahanpuutteen takia tekemään jotain seuraavista? Valitse so-
piva vastaus kunkin vaihtoehdon kohdalla
 - a. Lopettamaan harrastuksen: Kyllä/ei
 - b. Jättänyt harrastuksen aloittamatta: Kyllä/ei
 - c. Ollut tapaamatta ystäviäsi: Kyllä/ei
 - d. Jättänyt menemättä töihin/kouluun: Kyllä/Ei
17. Mikä on pääasiallinen tulonlähteesi?
 - a. Säännöllinen palkkatyö
 - b. Opintoraha tai sen asumislisä
 - c. Opintolaina
 - d. Toimeentulotuki
 - e. Työmarkkinatuki tai työttömän peruspäiväraha
 - f. Ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha
 - g. Sairauspäiväraha
 - h. Varusmies- tai siviilipalveluspäiväraha
 - i. Vanhempainraha
 - j. Kotihoidontuki
 - k. Pikavipit
 - l. Jokin muu, mikä? _____
 - m. Ei mistään
 - n. En halua kertoa

18. Oletko viimeisen 12 kuukauden aikana joutunut jättämään laskuja maksamatta?
 - a. Usein
 - b. Melko usein
 - c. Harvoin
 - d. Melko harvoin
 - e. En koskaan
 - f. En halua kertoa
19. Onko sinulla maksuhäiriömerkintöjä?
 - a. Kyllä
 - b. Ei
 - c. En halua kertoa
20. Oletko joskus ottanut kulutusluottoa?
 - a. Kyllä
 - b. Ei
 - c. En halua kertoa
21. Oletko joskus ottanut pikavippejä?
 - a. Kyllä
 - b. Ei
 - c. En halua kertoa
22. Oletko saanut viimeisen 12 kuukauden aikana toimeentulotukea?
 - a. Kyllä
 - b. Ei
 - c. En halua kertoa
23. Jos et asu enää vanhempiesi luona, niin ovatko vanhempasi tukeneet sinua viimeisen 12 kuukauden aikana taloudellisesti?
 - a. Kyllä
 - b. Ei
 - c. En halua kertoa
24. Jos vanhempasi ovat tukeneet sinua taloudellisesti viimeisen 12 kuukauden aikana, niin millä tavoin? (Voit valita useamman vaihtoehdon)
 - a. Ostamalla sinulle ruokaa
 - b. Maksamalla asumiskulujasi
 - c. Maksamalla liikennekulujasi tai ostamalla kulkuvälineitä
 - d. Maksamalla puhelinlaskujasi
 - e. Maksamalla opintolainasi tai muun pankkilainasi korkoja tai lyhennyksiä
 - f. Maksamalla vapaa-ajan harrastuksiasi
 - g. Ostamalla sinulle vaatteita
 - h. Maksamalla loma- tai muita matkojasi
 - i. Tilaamalla sinulle lehtiä
 - j. Antamalla rahaa käyttöösi
 - k. Jollain muulla tavalla, millä?
25. Oletko viimeksi kuluneiden 6 kuukauden aikana tehnyt jotakin seuraavista?
 - a. Polttanut tupakkatuotteita: säännöllisesti /satunnaisesti /ei lainkaan / en halua kertoa
 - b. Käyttänyt nuuskaa: säännöllisesti /satunnaisesti /ei lainkaan / en halua kertoa

- c. Käyttänyt alkoholia: säännöllisesti /satunnaisesti /ei lainkaan / en halua kertoa
 - d. Käyttänyt tai kokeillut huumeita: säännöllisesti /satunnaisesti /ei lainkaan / en halua kertoa
 - e. Käyttänyt tai kokeillut lääkkeitä päihtymistarkoituksessa: säännöllisesti /satunnaisesti /ei lainkaan / en halua kertoa
 - f. Pelannut rahapelejä: säännöllisesti /satunnaisesti /ei lainkaan / en halua kertoa
26. Kuinka paljon käytät rahaa kuukausitasolla (Arvioi euromääräisesti, jos et käytä rahaa ko. tuotteisiin, laita 0 euroa)
- a. Tupakkatuotteisiin _____ euroa
 - b. Alkoholiin _____ euroa
 - c. Huumeisiin _____ euroa
 - d. Lääkkeisiin päihtymistarkoituksessa _____ euroa
 - e. Muihin päihteisiin _____ euroa
 - f. Rahapeleihin _____ euroa
27. Kuinka paljon käytät rahaa kuukausitasolla (Arvioi euromääräisesti)
- a. Ruokakaupasta ostettuun ruokaan _____ euroa
 - b. Ravintoloihin _____ euroa
 - c. Kahviloihin _____ euroa
28. Tiedätkö mikä on nuorisotakuu?
- a. Kyllä
 - b. Ei
29. Oletko ollut velkaneuvonnassa?
- a. Kyllä
 - b. Ei
 - c. En tiedä mitä on velkaneuvonta
30. Kun ajattelet elämääsi eteenpäin, minkälaisena kuvittelet elämäsi 5 vuoden kuluuttua? (Voit valita useamman kuin yhden vastauksen)
- a. Olen töissä
 - b. Opiskelen
 - c. Tulen taloudellisesti hyvin toimeen
 - d. Minulla on ammattitutkinto
 - e. Minulla on perhe
 - f. Jokin muu, mikä? _____
31. Tiedätkö mikä on esitäytetty veroilmoitus?
- a. Kyllä
 - b. Ei
32. Tiedätkö mikä on vuokratakuu?
- a. Kyllä
 - b. Ei
33. Onko sinulla säästöjä?
- a. Kyllä
 - b. Ei
 - c. En halua kertoa
34. Mitä varten olet säästänyt?
- a. Pahan päivän varalle
 - b. Lomamatka
 - c. Oma asunto

- d. Muuta tarkoitusta varten, mitä? _____
35. Millä tasolla taloustietämyksesi on omasta mielestäsi?
- Erittäin hyvä
 - Hyvä
 - Melko hyvä
 - Huono
 - Erittäin huono
36. Haluaisitko lisää tietoa omaan taloudenhoitoon liittyvistä asioista?
- Kyllä
 - Ei
 - En osaa sanoa
37. Oletko saanut perintöä?
- Kyllä
 - Ei
 - En halua kertoa
38. Mistä taloudenhoitoon liittyvistä asioista haluaisit lisää tietoa? (Voit valita useita vaihtoehtoja)
- Säästäminen
 - Sijoittaminen
 - Yrittäjänä toimiminen
 - Perinnönjako
 - Verotus
 - Vakuutukset
 - Liittymien hankinta
 - Vuokratakuu
 - Nuorisotakuu
 - Arkielämän raha-asiat esim. laskujen maksaminen, pankkiasiat
 - Velkaneuvonta
 - Maksuhäiriöt
 - Toimeentulotuki
 - Kelan lapsiperheen tuet
 - Kelan asumisen tuet
 - Kelan opiskelijoiden tuet
 - Kelan tuet työttömille
 - Kelan tuet sairastamiseen
 - Kelan tuet kuntoutumiseen
 - Tulojen ja menojen tasapainottamisesta
 - Muu, mikä? _____
39. Oletko joskus etsinyt tietoa netistä/muista tietolähteistä talouteen liittyvistä asioista esim. kelan tuet?
- Kyllä
 - Ei
40. Onko löytämäsi tieto ollut sinun tapauksessasi:
- Hyödyllistä
 - Melko hyödyllistä
 - Ei hyödyllistä eikä hyödytöntä
 - Melko hyödytöntä
 - Hyödytöntä